

**ArcheoPro Archeologisch rapport
Nr. 24116**

**Rodestraat ong. te Partij,
Gemeente Gulpen-Wittem.
Bureauonderzoek en Inventariserend
Veldonderzoek (IVO-O, verkennend
booronderzoek).**

Concept versie 22-01-2025

Januari 2025

ArcheoPro

ArcheoPro Archeologisch rapport

Nr. 24116

Rodestraat ong. te Partij, Gemeente Gulpen-Wittem. Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O, verkennend booronderzoek).

Colofon	
Opdrachtgever	Aelmans, Kerkstraat 4, 6367 JE Voerendaal
Projectcode	24-191
Bestandsnaam	ArcheoPro Rapport Rodestraat ong., Partij 2025 01 22
Versie	22-01-2024
Status	Concept
Archis melding (zaaknummer)	5657910100
Bevoegd gezag	Gemeente Gulpen-Wittem
Deskundige namens de bevoegde overheid	
Opslagplaats documentatie	Provincie Limburg
ISSN	1569-7363
Auteur(s)	(actorregistratie 36360291) (actorregistratie 55660015) (actorregistratie 74973362)
Projectleider	(actorregistratie 36360291)
Projectmedewerkers	(actorregistratie 36360291) (actorregistratie 74973362) (actorregistratie 55660015)
Onderaannemers	Niet van toepassing
Autorisatie	Drs ; senior KNA archeoloog
Uitgegeven door ArcheoPro © Copyright 2024 ArcheoPro, Eijsden ArcheoPro Sint Jozefstraat 45 NL 6245 LL Eijsden Nederland Tel : 0(0 31) 43 3672586 www.archeopro.nl Kamer van Koophandel Limburg: 14117581 e-mail: info@archeopro.nl	

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	4
1. INLEIDING	7
1.1 ALGEMEEN	7
1.2 LOCATIEGEGEVENS (LS02)	7
1.3 HUIDIGE SITUATIE (LS01)	8
1.4 AARD VAN DE INGREEP (LS01)	9
1.5 ONDERZOEK EN VRAAGSTELLING (LS01)	9
1.6 BELEID EN RANDVOORWAARDEN	10
2. BUREAUONDERZOEK	11
2.1 METHODE EN BRONNEN	11
2.2 GEO(MORFO)LOGIE, AARDKUNDE EN BODEM (LS04)	12
2.4 ARCHEOLOGIE (LS01/LS04)	18
2.5 INFORMATIE AMATEURARCHEOLOGEN (LS01/LS04)	23
2.6 HISTORIE (LS03)	23
2.7 GESPECIFICEERD ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSMODEL (LS05)	27
2.8 ONDERZOEKSSTRATEGIE (LS05)	30
3. VELDONDERZOEK	32
3.1 VERRICHTTE WERKZAAMHEDEN (VS03)	32
3.2 RESULTATEN BOORONDERZOEK (VS03)	32
4. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN (VS07)	36
4.1. CONCLUSIES	36
4.2. AANBEVELINGEN	37
5. LITERATUUR EN BRONNEN	38
6. BIJLAGES	41
BIJLAGE 1: VERKLARENDE WOORDENLIJST	41
BIJLAGE 2: ARCHEOLOGISCHE TIJDSCHAAL	41
BIJLAGE 3: OVERZICHT VONDSTLOCATIES	42
BIJLAGE 4: OVERZICHT ARCHEOLOGISCHE MONUMENTEN	42
BIJLAGE 5: OVERZICHT ARCHEOLOGISCHE ONDERZOEKSMELDINGEN	42
BIJLAGE 6: BOORBESCHRIJVING	44

Samenvatting

In de winter van 2024 is door ArcheoPro een archeologisch onderzoek uitgevoerd voor een plangebied aan de Rodestraat te Partij, gemeente Gulpen-Wittem. Aanleiding voor het onderzoek wordt gevormd door de wens om het plangebied opnieuw te ontwikkelen naar kleinschalige woningbouw naast het aanleggen van een kleine weide met eventueel enkele hoogstamfruitbomen. Gedetailleerde plannen zijn nog niet voorhanden, maar er wordt uitgegaan van een lichte, vorstvrije fundering en een aantal plantgaten. Verwachte bodemroering reikt tot ca. 80 cm -mv.

Het archeologisch onderzoek betrof een bureaustudie met een Inventariserend Veldonderzoek Overig (IVO-O) middels verkennende boringen. Bureauonderzoek dient de vraag te beantwoorden: "Welke archeologische verwachting en/of waarde kenmerkt het plangebied?" Inventariserend Veldonderzoek de vraag: "Kan op basis van de resultaten van het IVO-O verkennende fase door middel van grondboringen de gespecificeerde archeologische verwachting en/of waarde worden bijgesteld?"

Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat het plangebied in het Zuid-Limburgse lössgebied ligt. Westelijk van het plangebied ligt het dal van de Geul en noordelijk het dal van de Sinselbeek. Landschappelijk ligt het plangebied deels in het beekdal (van de Sinselbeek) en deels een zwak glooiend en licht zuidwaarts hellende lösswand. De bodem bestaat naar verwachting uit vaaggronden in lichte zavel. Mogelijk komt eveneens colluvium en/of alluviale afzettingen voor.

Historisch gezien ligt het plangebied net oostelijk van de oostrand van de oude kern van Partij. Het plangebied kende daar een agrarisch gebruik als (nat) grasland.

Archeologisch zijn er tot op heden nog geen gegevens bekend van het plangebied zelf. Uit de omgeving is eveneens slechts beperkt archeologische informatie beschikbaar. Op basis van de bekende archeologische gegevens (vondstmeldingen en uitgevoerde onderzoeken) kan vastgesteld worden dat het plangebied landschappelijk gezien op een flauwe helling ligt van het beekdal van de Sinselbeek. Op deze zachte helling zijn verspreid resten van vuursteenvindplaatsen en (pre)historische vindplaatsen bekend. De aard van deze vindplaatsen is geheel onbekend. De vuursteenvondsten zijn allemaal losse oppervlaktevondsten. Duidelijke aanwijzingen voor nederzettingen of voor specifieke gebruikskampementen zijn niet bekend. Uit de prehistorie (bronstijd en ijzertijd) en de Romeinse tijd zijn slechts sporadisch aanwijzingen bekend.

Het bureauonderzoek spreekt een hoge archeologische verwachting uit voor alle complextypes uit de periode vroege prehistorie t/m Romeinse tijd en voor *off site* fenomenen voor de periode middeleeuwen en nieuwe tijd. De overige complextypes kennen een lage of onbekende verwachting.

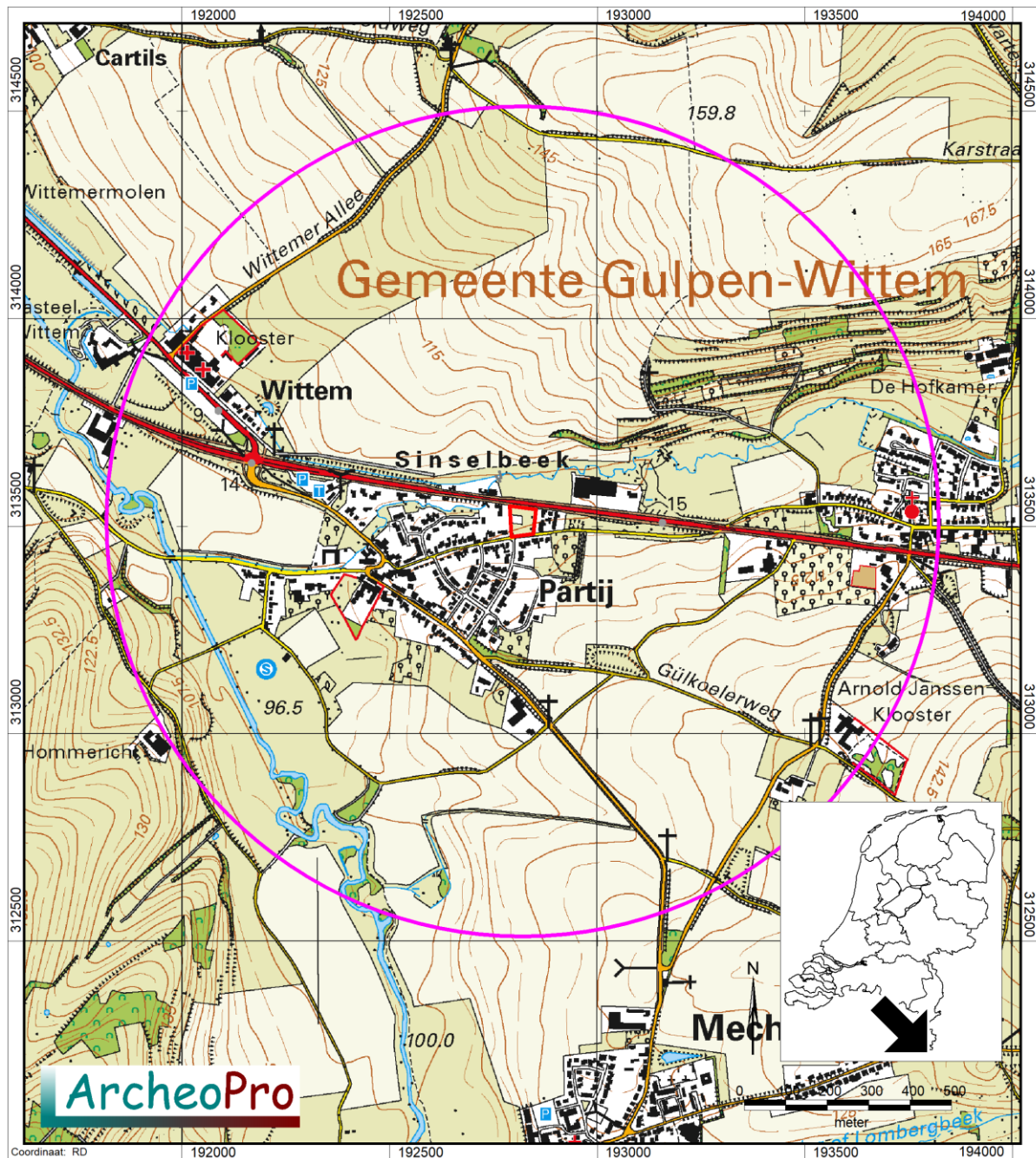
Het verkennende booronderzoek bestond uit vijf boringen. Op basis daarvan kan vastgesteld worden dat binnen het plangebied vaaggronden voorkomen in alluviale afzettingen. De vaaggronden bestaan uit een AC-profiel met een 30 tot 35 cm dikke bouwvoor. De alluviale afzettingen bestaan uit leem- en/of kleilagen en bevatten al dan niet fijne zandlaagjes. Het plangebied heeft te kampen met reeds langdurig structureel hoge grondwaterstanden. In alle boringen zijn tot een diepte van 90 à 120 cm -mv sporen van roestvorming, ijzeraanrijking en kleine ijzerconcreties aangetroffen.

Op basis van de vastgestelde bodemopbouw dient de verwachting voor nederzettingen en/of begraafplaatsen bijgesteld te worden naar laag. De bodemcondities wijzen op ongunstige vestigingscriteria (te natte bodem zonder zondige -hogere- opduikingen). Daarenboven zijn in de directe omgeving (iets meer zuidelijk) drogere en aantrekkelijkere bodems en landschappen aanwezig.

Ook voor proxy-data dient de verwachting bijgesteld te worden naar laag. Er zijn hiervoor geen gunstige bodemlagen aangetroffen.

De verwachting voor *off site* fenomenen dient behouden te blijven in de zin dat een landschap altijd in meer of mindere mate gebruikt is. Dit gebruik is doorgaans dan wel gekoppeld aan een nederzetting in de directe omgeving. Voor de oudste periodes (tot de volle middeleeuwen) zijn daarvoor nog geen directe aanwijzingen. Voor deze periodes (vroeg prehistorie t/m vroege middeleeuwen) dient de verwachting voor *off site* fenomenen bijgesteld te worden naar onbekend. Voor de periode volle middeleeuwen t/m nieuwe tijd is sprake van de historische nederzetting (gehucht/dorp) van Partij. Voor deze periodes dient de verwachting voor *off site* fenomenen behouden te blijven.

Gezien het planvoornemen en de gezien de verwachting na het uitgevoerde onderzoek, wordt geen vervolgonderzoek geadviseerd. Ook ten aanzien van de nog aanwezige verwachting voor *off site* fenomenen uit de periode volle middeleeuwen t/m nieuwe tijd worden geen uit te voeren archeologische maatregelen voorgesteld.

Figuur 1: De ligging van het plangebied (rode stippen) op de topografische kaart.¹ De cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied aan.

¹ Bron: Kadaster Topografische Dienst, Emmen 2008.

1. Inleiding

1.1 Algemeen

Opdrachtgever	Aelmans, Kerkstraat 4, 6367 JE Voerendaal
Contactpersoon opdrachtgever	
Datum uitvoering bureaustudie	November/december 2024
Datum uitvoering veldwerk	November 2024
Archis onderzoeksmelding	5657910100
Onderzoekskader	Bestemmingswijzing
Bevoegd gezag	Gemeente Gulpen-Witterm
Deskundige namens de bevoegde overheid	
Bewaarplaats vondsten	Niet van toepassing
Bewaarplaats documentatie	Provinciaal depot Limburg, E-depot, Archis, depot ArcheoPro

1.2 Locatiegegevens (LS02)

Provincie	Limburg
Gemeente	Gulpen-Witterm
Plaats	Partij
Toponiem	Rodestraat ong.
Globale ligging	Het plangebied ligt ongeveer centraal binnen de gemeente Gulpen-Witterm, binnen de kern van Partij. Het plangebied wordt begrensd door de Rodestraat (zuidzijde), de Rijksweg (noordzijde) en door diverse panden en hun tuinen (oost- en westzijde). Figuur 1.
Hoekcoördinaten plangebied (bounding box)	192.789 / 313.474 192.789 / 313.548 192.853 / 313.548 192.853 / 313.474
Kadastrale ligging	WTM00-B-6868
Oppervlakte plangebied	0,38 Hectare
Eigendom	Privaat
Grondgebruik	Agrarisch (grasland) Figuur 2.
Hoogteligging	98,5 t/m 100,0 m +NAP
Klic nummer	2400153308
Bepaling locaties	GPS Garmin, meetlinten

Figuur 2: Luchtfoto² uit 2024. Het plangebied is rood omlijnd.

1.3 Huidige situatie (LS01)

Het plangebied ligt centraal binnen de gemeente Gulpen-Wittem, binnen de kern van Partij. Het plangebied wordt begrensd door de Rodestraat (zuidzijde), de Rijksweg (noordzijde) en door diverse panden en hun tuinen (oost- en westzijde). Langs de zuid- en oostzijde van het plangebied zijn bomenrijen aanwezig.

Het plangebied is in gebruik als grasland / weide.

Informatie over ondergrondse structuren of kabels en leidingen is niet voorhanden, maar is gezien het huidige gebruik en de landschappelijke ligging ook niet verwacht.

---

² Bron: <http://www.pdok.nl>

Figuur 3. Bestaande situatie plangebied.³

1.4 Aard van de ingreep (LS01)

Aard ingreep	Het planvoornemen bestaat uit het realiseren van drie vrijstaande, levensloopbestendige bungalows. Het plangebied zal in vier delen gesplitst: drie percelen van elk ca. 410 m ² en een resterend deel van ca. 2.558 m ² . Op de kleinere delen worden de bungalows voorzien; op het grotere deel zullen hobbymatig dieren worden gehouden en eventueel enkele hoogstamfruitbomen worden aangeplant ter compensatie van de bomen die verdwijnen als gevolg van de bungalows. Gedetailleerde plannen zijn nog niet voorhanden.
Wijze fundering	Onbekend, maar er wordt uitgegaan van een lichte, vorstvrije fundering.
Onderkeldering	Niet van toepassing.
Diepte bodemverstoring	Onbekend, maar vermoedelijk ca. 80 cm -mv.
Verwachte wijziging grondwaterstand	Niet van toepassing.
Toekomstige ligging boven- en ondergrondse infrastructuur	Onbekend.
Toekomstige ligging verharding	Onbekend.

1.5 Onderzoek en vraagstelling (LS01)

In de winter van 2024 is door ArcheoPro een archeologisch onderzoek uitgevoerd voor een plangebied aan de Rodestraat te Partij, gemeente Gulpen-Wittem. Aanleiding voor het onderzoek wordt gevormd door de wens om het plangebied opnieuw te ontwikkelen naar woningbouw.

Het archeologisch onderzoek betrof een Inventariserend Veldonderzoek Overig (IVO-O) middels verkennende boringen en een bureaustudie. Bureauonderzoek heeft tot doel om alle beschikbare informatie te bundelen. Vervolgens kan deze gebruikt worden om te komen tot

³ Foto: M. Van den Berg, december 2024.

een gespecificeerde archeologische (verwachtings)waarde. De centrale vraagstelling van het bureauonderzoek luidt: welke archeologische verwachting en/of waarde kenmerkt het plangebied?

Inventariserend Veldonderzoek heeft vervolgens tot doel om het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel te toetsen door middel van veldwaarnemingen. Aan de hand van de resultaten hiervan kan worden vastgesteld of binnen het plangebied daadwerkelijk archeologische waarden aanwezig (kunnen) zijn. Op welke diepte deze (kunnen) voorkomen en of deze vervolgonderzoek en/of planaanpassing vereisen. De centrale vraagstelling van het inventariserend veldonderzoek verkennende fase luidt: kan op basis van de resultaten van het IVO-O verkennende fase door middel van grondboringen de gespecificeerde archeologische verwachting en/of waarde worden bijgesteld? Indien beantwoord met ja, dient deze bijstelling te worden toegelicht.

In Nederland dient het vaststellen van de archeologische (verwachtings)waarde van een plangebied te gebeuren op grond van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.1). Het onderzoek is uitgevoerd door lic. (senior KNA archeoloog), (KNA Archeoloog BA) en drs. ing. (senior KNA archeoloog / senior vakspecialist) conform de hiervoor vastgelegde normen en richtlijnen (KNA 4.1 en SIKB BRL 4000). ArcheoPro is in het bezit van het daarvoor vereiste SIKB BRL 4000 certificaat 4002 en 4003 (IVO o).

1.6 Beleid en randvoorwaarden

Het plangebied ligt in een gebied waarvoor een gemeentelijk archeologisch beleid is vastgesteld.⁴ Op grond van het gemeentelijk archeologiebeleid en het Omgevingsplan Gulpen-Wittem⁵ valt het plangebied in een zone van archeologische waarde 2, 3 en 4. Aan deze zonering heeft het gemeentelijke beleid de vrijstellingsgrenzen van 30 cm (diepte) en 100 m², 500 m² of 1.000 m² (oppervlakte) gekoppeld.

Om in deze zone een omgevingsvergunning te kunnen verkrijgen, dient de initiatiefnemer bij overschrijding van de vrijstellingsgrens, een rapport te overleggen waarin naar oordeel van de bevoegde overheid de archeologische waarde van het plangebied voldoende is vastgesteld. In het kader van dit proces heeft het in dit rapport beschreven onderzoek plaatsgevonden.

In Nederland dient het vaststellen van de archeologische waarde van een plangebied te gebeuren op grond van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.1). Gemeenten kunnen hierop aanvullende uitvoeringskaders vaststellen. De gemeente Gulpen-Wittem heeft geen aanvullende uitvoeringskaders voor het uitvoeren van archeologisch vooronderzoek. Dit onderzoek is dus gebaseerd op de algemene criteria die in de KNA staan geformuleerd.

⁴ Gemeente Gulpen-Wittem 2016.

⁵ <https://omgevingswet.overheid.nl/regels-op-de-kaart>.

2. Bureauonderzoek

2.1 Methode en bronnen

Het bureauonderzoek wordt uitgevoerd conform de KNA 4.1, protocol 4002. Tijdens het bureauonderzoek wordt door de bestudering van de beschikbare bronnen, kennis vergaard omtrent de bodem en geologie van het onderzoeksgebied en de in en rondom het plangebied aanwezige bekende en te verwachten archeologische waarden. Op basis hiervan wordt op het schaalniveau van het plangebied een locatie specifiek verwachtingsmodel geformuleerd. Dit model kan gedetailleerder zijn dan de verwachtingsmodellen (trefkansen) zoals deze op de gemeentelijke verwachtingskaarten worden gepresenteerd. Eventueel worden ook lokale deskundigen geraadpleegd. Aan de hand van de resultaten van het bureauonderzoek kan de beste aanpak voor het veldonderzoek worden bepaald. Het veldonderzoek heeft tot doel het verwachtingsmodel te toetsen c.q. nader te detailleren.

Het bureauonderzoek kent de volgende onderdelen:

- Afbakenen plan- en onderzoeksgebied en vaststellen consequenties van mogelijk toekomstig gebruik;
- Aanmelden onderzoek bij Archis;
- Beschrijven huidig gebruik;
- Beschrijven historische situatie en mogelijke verstoringen;
- Beschrijven mogelijke aanwezigheid bouwhistorische waarden in de ondergrond;
- Beschrijven bekende archeologische en aardwetenschappelijke waarden;
- Opstellen gespecificeerde verwachting;
- Opstellen rapport bureauonderzoek.

Hierbij zijn de volgende bronnen geraadpleegd:

- Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)
- Archeologische MonumentenKaart (AMK)
- ARCHEologisch Informatie Systeem (ARCHIS)
- Atlas van topografische kaarten Nederland 1955-1965, 1:50.000
- Bodemkaart van Nederland 1:50.000
- De geschiedenis van het Zuid-Limburgse cultuurlandschap, J. Renes 1988
- Gemeente Gulpen-Wittem, Archeologische beleidskaart
- Geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000
- Geologische kaart 1:50.000
- Grote historische topografische atlas van Nederland, provincie Limburg 1:25.000 1894-1926
- Kaart Archeologie in Nederland: dit is een combinatie van de Archeologische Monumentenkaart (AMK) en de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW). Hierop zijn bekende behoudenswaardige archeologische terreinen verzameld, gecombineerd met de trefkans (hoog, middelhoog, laag) op archeologische resten. Sinds 2014 wordt de AMK niet meer bijgehouden door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). De huidige AMK kan dan ook beschouwd worden als een statisch bestand. De IKAW bevat een vlakdekkende en landsdekkende classificatie van de trefkans op archeologische resten. Deze trefkans is gebaseerd op een kwantitatieve analyse en op archeologisch inhoudelijke kennis van het bodemarchief. De kaart geeft een globaal beeld van de trefkans op archeologische resten in de bodem en onder water. Deze trefkans wordt per gebied van 50 bij 50 meter aangegeven met een van de

categorieën: 'hoge', 'middelhoge', 'lage' of 'zeer lage' trefkans, dan wel: 'niet gekarteerd'. Deze laatste categorie geeft aan van welke gebieden tijdens het maken van deze versie van de IKAW geen bodemkundige of geologische gegevens beschikbaar waren. Het gaat hier vooral om bebouwde gebieden.

- Kadastrale minuutplan met aanwijzende tafels, 1830

Bovenstaande bronnen zijn gebruikt omdat deze relevante informatie bevatten over de historische en/of archeologische en/of aardkundige achtergrond van het plangebied. De informatie uit deze bronnen wordt gebruikt voor het opstellen van de gespecificeerde verwachting. Niet opgenomen bronnen hebben geen relevante informatie opgeleverd en zijn verder niet beschreven.

2.2 Geo(morfo)logie, aardkunde en bodem (LS04)

Het plangebied ligt in het Zuid-Limburgse lössgebied. Dit is een terrassenlandschap dat is ontstaan door zowel tektoniek als klimaatsveranderingen. Door tektonische opheffing sneed de Maas zich dieper en dieper in het landschap in. Daarnaast zorgden klimaatsveranderingen voor een opeenvolgende sequentie van insnijding (interglacialen) en accumulatie (glacialen). Deze afwisseling zorgde samen met de tektonische opheffing voor het karakteristieke terrassenlandschap zoals we dat vandaag de dag kennen. De terrassen bestaan uit tientallen meters dikke grove rivierafzettingen (grind en grof zand) van de Maas die behoren tot de Formatie van Beegden.

Aan het einde van het Weichselien, met name in het Laat Pleniglaciaal (circa 29.000 - 14.700 BP) en het Jonge Dryas (circa 12.745 - 11.755 BP) heerste er een poolklimaat in Nederland. Hierdoor ontbrak vegetatie waardoor op grote schaal verstuiving kon optreden. Vanuit het Noordzeebekken en de brede rivierbeddingen van Maas en Rijn werd dekzand en löss(leem) meegevoerd. Löss bestaat overwegend uit silt. Siltdeeltjes zijn dermate klein (< 62 micrometer) dat deze door de wind in suspensie kunnen worden gehouden en over vrijwel onbeperkte afstand kunnen worden verplaatst. De lösslaag in Limburg varieert in dikte van één tot twintig meter. De afzettingen behoren tot het Laagpakket van Schimmert, onderdeel van de Formatie van Bortel.

Volgens de geologische oppervlaktekaart van Zuid-Limburg (figuur 5) liggen ter plaatse van het zuidelijke deel van het plangebied deze lössafzettingen aan de oppervlakte (eenheid TE1). Binnen het noordelijke deel van het plangebied en ten westen ervan ontbreekt deze lössafzetting door de dalvormige insnijdingen van de Geul en de Sinselbeek. Op de oostelijke rand van het onderzoeksgebied en noordelijk van de Sinselbeek dagzomen door erosie plaatselijk oudere kalksteen- en Maasgrindafzettingen uit het Krijt en het Vroeg-Pleistoceen (eenheden Gu en Ma). De kalksteen van de formatie van Gulpen wordt afgedekt door een pakket tertiaire verweringsleem met vuursteen of ander gesteente, ook wel aangeduid als kleefarde (verticale rode arcering).

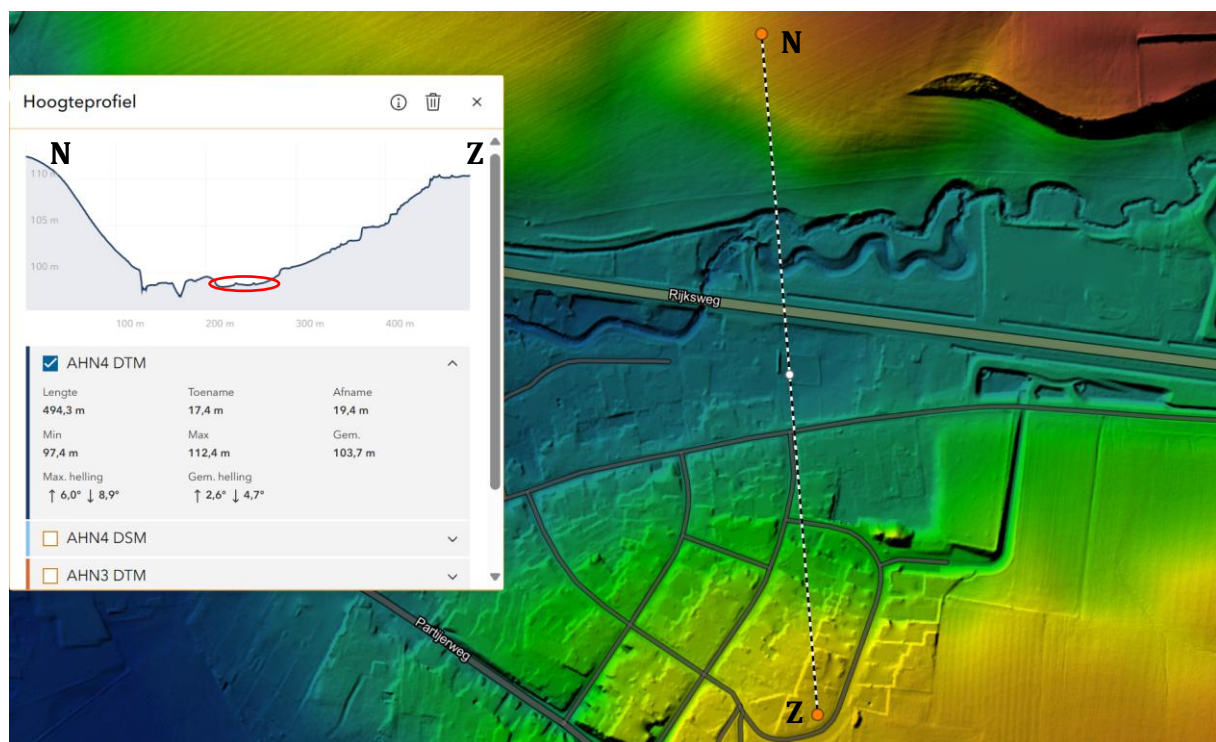
De Maasterrassen worden doorsneden door dalen die ontstaan zijn door insnijding van beken in combinatie met periglaciale omstandigheden tijdens de laatste ijstijd. Door de intense kou was de bodem permanent bevroren. Smeltwater was gedwongen om over het bodemoppervlak af te stromen. Daarbij hebben zich dalen, hellingen en afbraakwanden gevormd.

Het zuidelijke deel van het plangebied ligt volgens de geomorfologische kaart van Nederland (figuur 6) binnen een niet-gekarteerd deel van de kaart. Interpolatie plaatst dit gedeelte van het plangebied op een lösswand (eenheid 11A51), feitelijk de oostelijke dalwand van het Geuldal en de zuidelijke van het dal van de Sinselbeek.

In het Holoceen werd het klimaat warmer en legde vegetatie de bodem vast. In enkele dalen snijden permanent watervoerende rivieren en beken zich in zoals de Sinselbeek ten noorden van het plangebied of de Geul ten westen van het plangebied (eenheid 43R42L). Andere dalen voeren enkel bij hevige neerslag oppervlakkig water af. Dit zijn de zogenaamde droogdalen waarvan er één ten oosten en één ten westen van het plangebied ligt (eenheid 24R21ydl).

De geomorfologische situatie die hierboven beschreven is, is ook zichtbaar op het hoogtebeeld (AHN, Algemeen Hoogtekaart Nederland, figuur 7). Met name de beek- en rivierdalen zijn als grote laagtes in het landschap zichtbaar. De terrassen en plateaus met hun flanken als duidelijke hoogtes. Op de flanken en hellingen zijn ingesneden droogdalen en wegen met een hol karakter aanwezig. Holle wegen zijn het product van langdurige watererosie langs voormalige, onverharde karrensporen dwars op de hoogtelijnen in combinatie met een lössbodem die stevige verticale wanden kan vormen. Losgewoelde aarde spoelde af met het regenwater en op die manier diepte de weg zich jaar na jaar verder uit. Per definitie noemen we een weg een 'holle weg' wanneer het wegdek minstens een halve meter lager ligt dan de gronden rondom. De meeste holle wegen zijn vermoedelijk vanaf de middeleeuwen ontstaan. Door toedoen van een groeiende bevolking ontgonnen de boeren steeds meer stukken land en werden nieuwe paden gevormd. Sommige holle wegen zijn echter nog ouder en dateren uit de Romeinse tijd.

Het plangebied ligt volgens het AHN-beeld in een lager deel van het landschap, in het dal van de Sinselbeek. Als het hoogtebeeld in detail bekeken wordt (figuur 4), valt op dat het dal van de Sinselbeek een asymmetrisch verloop kent. De noordelijke helling is steil; de zuidelijke helling is eerder zacht oplopend / flauw. Het plangebied ligt daarbij onderaan de flauwe zuidelijke dalhelling.

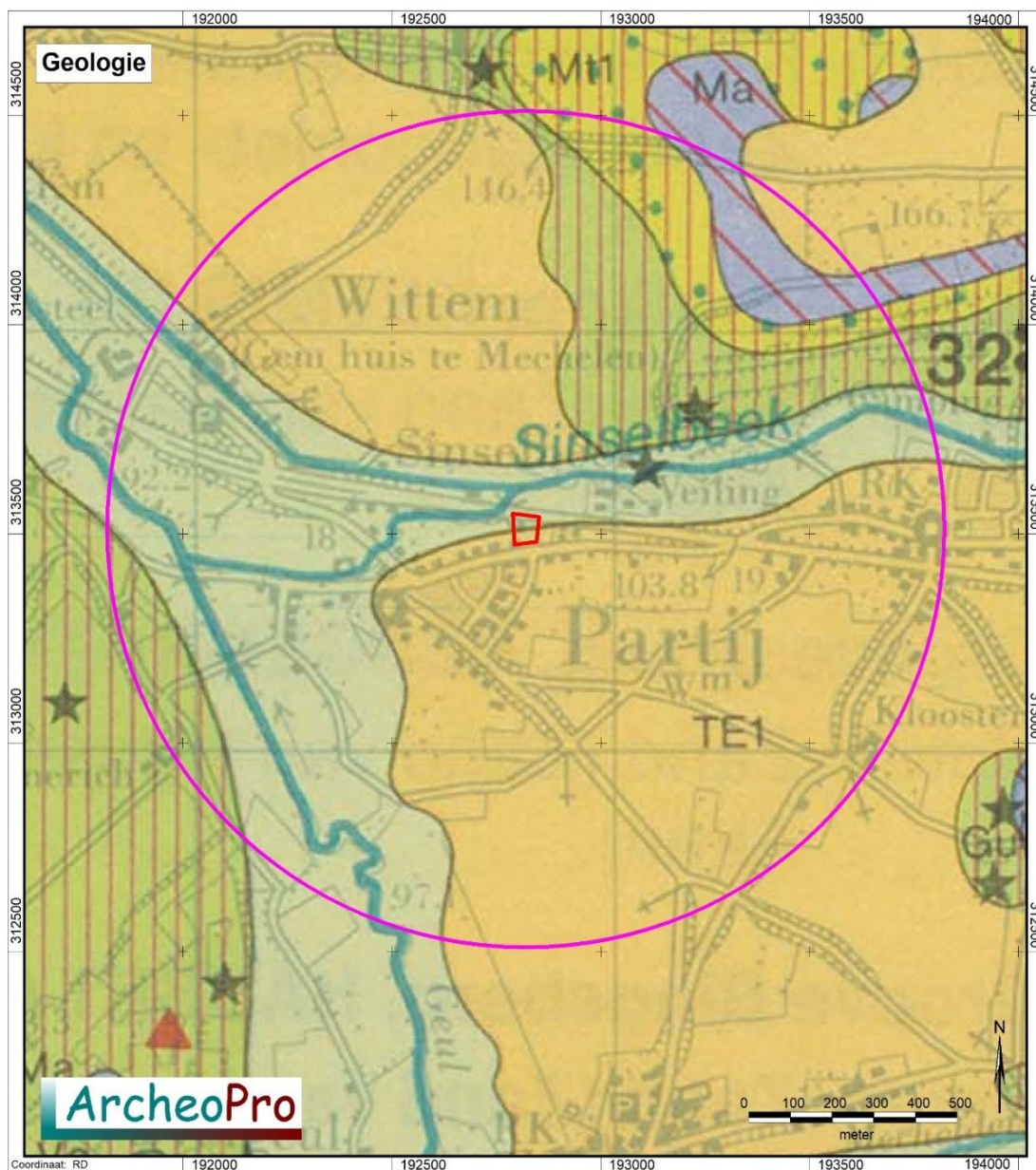

Figuur 4. Detail van het AHN-beeld.⁶ Het plangebied is rood omlijnd; op de inzet is de positie van het plangebied omcirkeld.

⁶ Bron: <https://apps.arcgisonline.nl/hoogteviewer/AHN4/DTM/>.

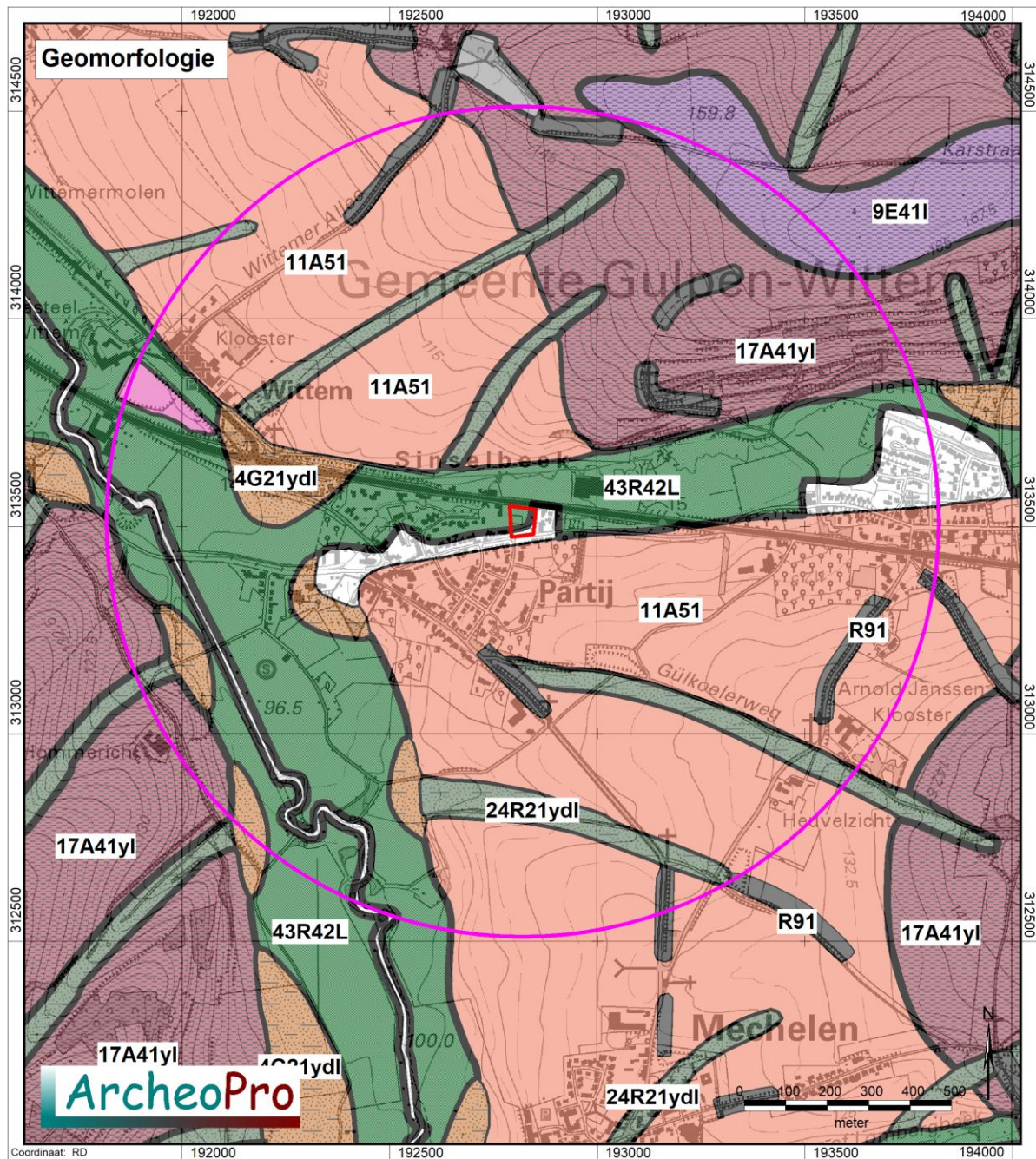
Volgens de bodemkaart van Nederland (figuur 8) ligt het plangebied binnen een zone van kalkloze poldervaaggronden in lichte zavel (eenheid Rn15C). Deze bodems komen voor in beek- en rivierdalen.

Zuidelijk van het plangebied, op de helling, zijn Ldh6-bodems aangeduid. Dit zijn ooivaaggronden. Verder zuidelijk zijn de Blb6- en Bld6-bodems aangeduid. Dit zijn brikbodems die in de lössafzettingen zijn ontstaan. Het betreft enerzijds radebrikgronden in siltige leem (eenheid Bld6) en bergbrikgronden (eenheid Blb6). De radebrikgronden zijn nog volledig intacte lössbodems met een A-E-Bt-C profielopbouw die gekenmerkt worden door de als gevolg van lutum- en ijzeraanrijking relatief vaste, roodbruine B-horizont. De aanwezigheid van dit type bodems wijst erop dat er geen of nauwelijks bodemerrosie heeft plaatsgevonden. Bergbrikgronden zijn in meer of mindere mate geërodeerde (rade)brikbodems waarvan de E-horizont en een deel van de Bt-horizont is verdwenen.

Figuur 5: Uitsnede uit de geologische kaart.⁷ Het plangebied is rood omlijnd en de cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied weer.

⁷ Bron: Stichting voor Bodemkartering, Geologische kaart van Nederland 1:50.000. Wageningen, 1968

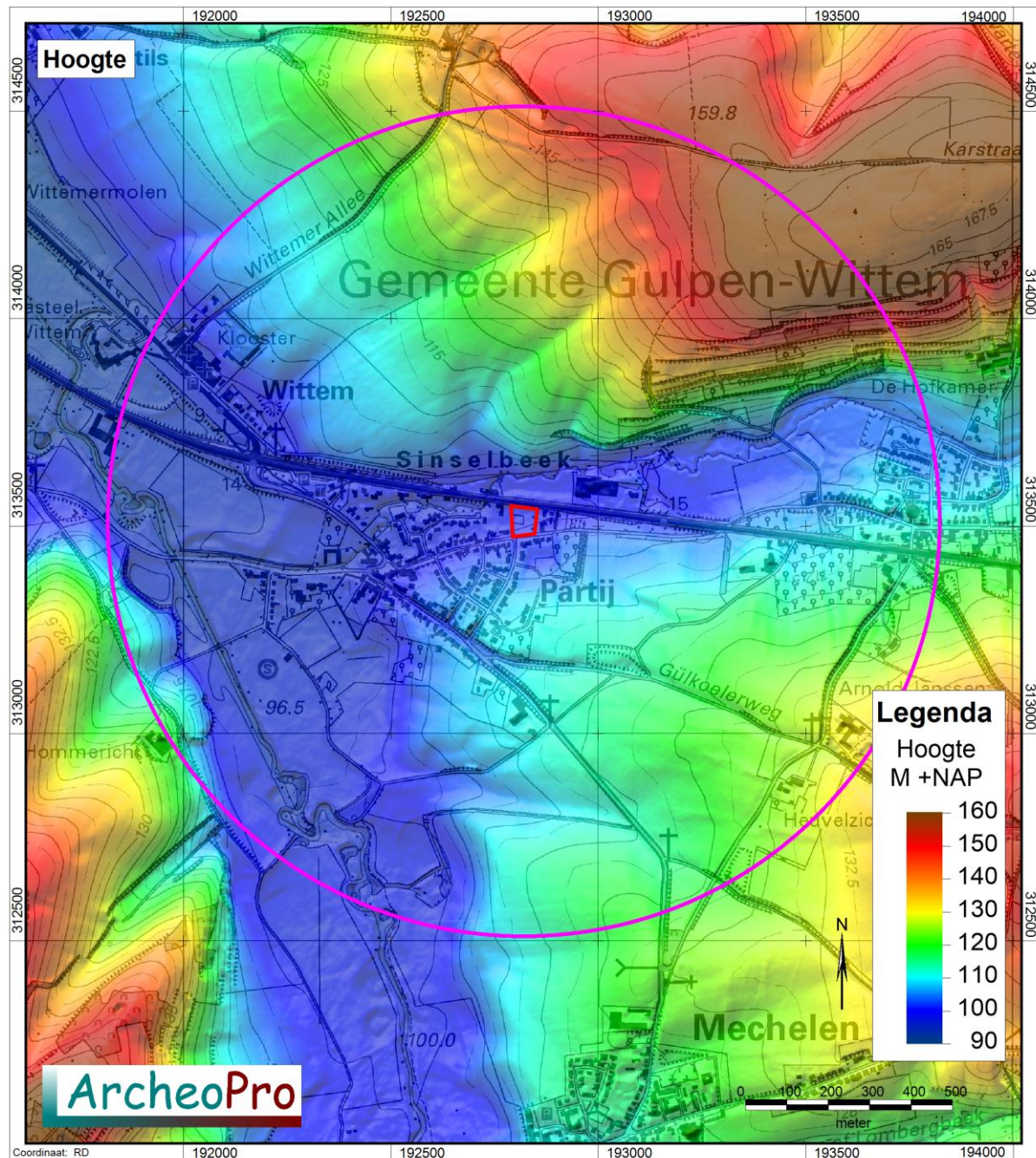

Legenda

17A41yl	Afbraakwand, steile matig korte hellingen, met loss	34R21ydl	Droogdal, langgerekte, diepe dalvormige laagte, met dekzand/loss
11A51	Losswand, flauwe korte hellingen	36R21ydl	Droogdal, langgerekte, diepe dalvormige laagte, met dekzand/loss
9E41l	Plateauterras, vrij vlak, met loss	37R21ydl	Droogdal, langgerekte, diepe dalvormige laagte, met dekzand/loss
F91	Storchoop, opgehoogd of opgespoten terrein	33R42L	Beekdalbod, langgerekte, diepe dalvormige laagte, laaggelegen
4G21ydl	Daluitspoelingswaai, vrij vlak, met dekzand/loss	43R42L	Beekdalbod, langgerekte zeer diepe dalvormige laagte, laaggelegen
3N94	Laagte ontstaan door afgraving, vrij vlak	R91	Holle weg
24R21ydl	Droogdal, flauwe korte hellingen		
26R21ydl	Droogdal, langgerekte ondiepe dalvormige laagte, met dekzand/loss		
27R21ydl	Droogdal, langgerekte ondiepe dalvormige laagte, met dekzand/loss		

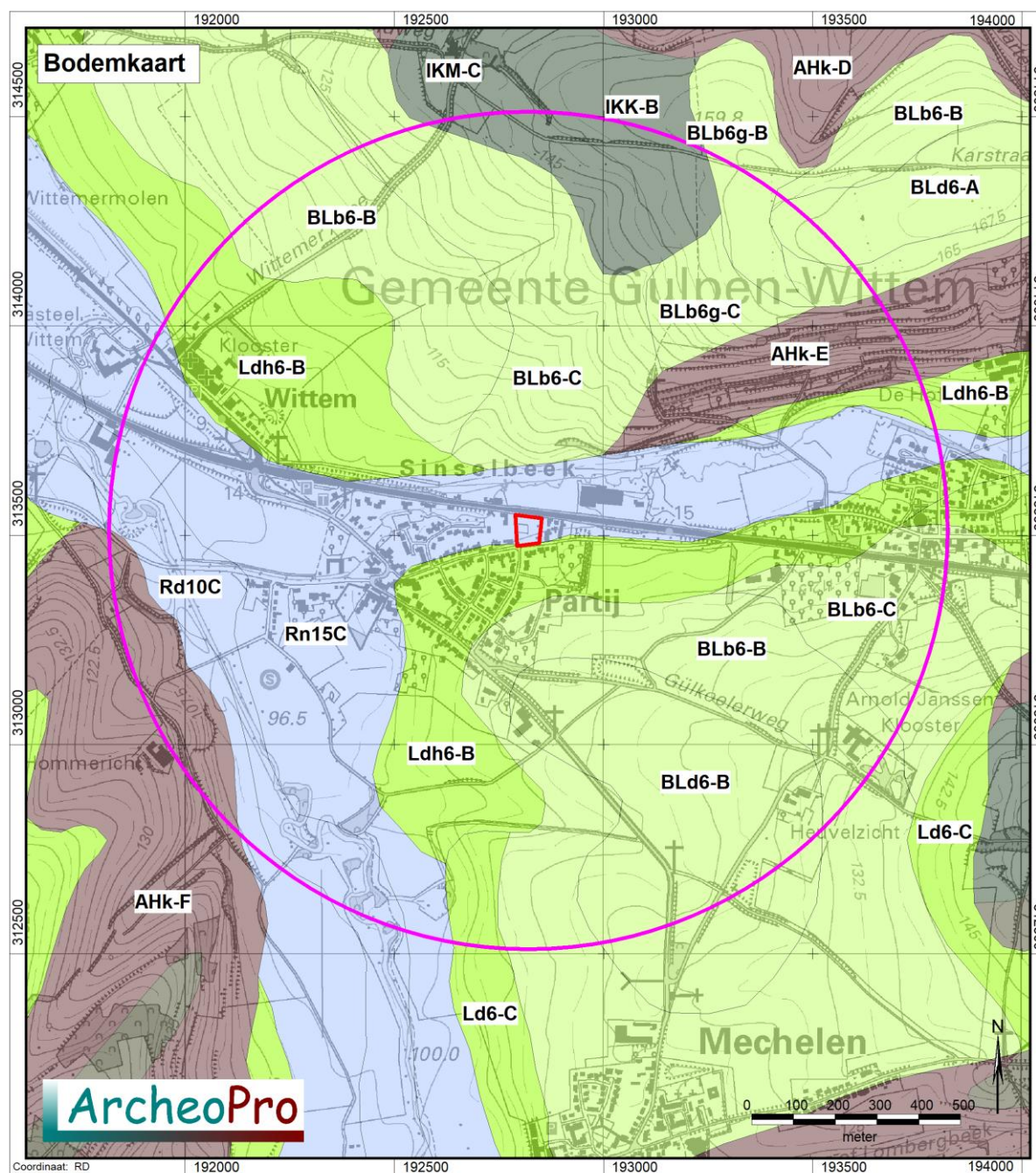
Figuur 6: Uitsnede uit de geomorfologische kaart.⁸ Het plangebied is rood omlijnd en de cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied weer.

⁸ Bron: Universiteit Wageningen, 2017

Figuur 7: Uitsnede uit het Actueel Hoogtebestand Nederland.⁹ Het plangebied is rood omlijnd en de cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied weer.

⁹ Bron: Rijkswaterstaat, Servicedesk Data, AHN (Actueel Hoogtebestand Nederland), Delft

Legenda bodemkaart

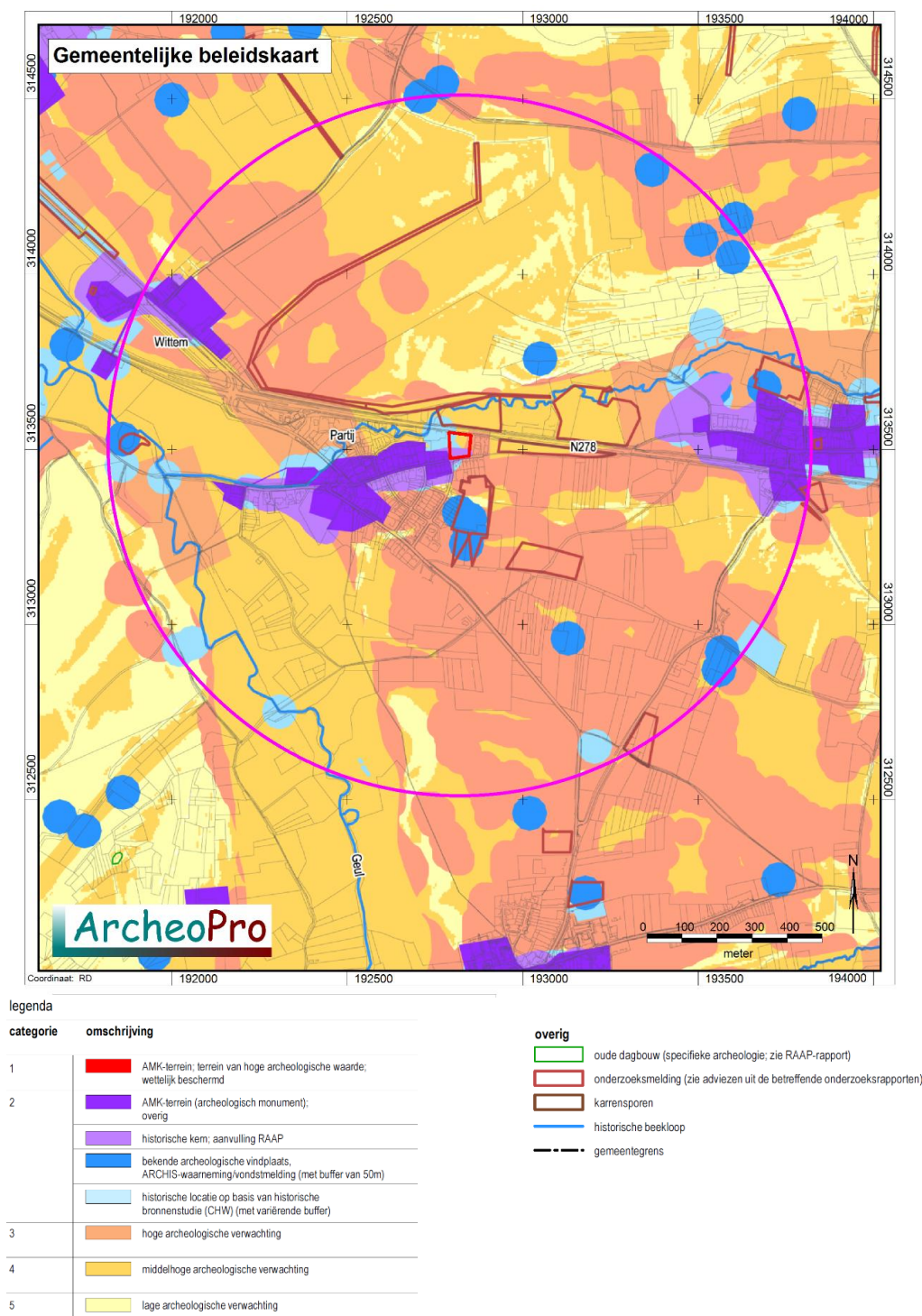
■ Vlak- en duinvaaggronden ■ Laar- veldpodzolgronden ■ Moerige eer- en podzolgronden ■ Vlak- en duinvaaggronden, gooreerdgronder ■ Enkeerd/tuineerd gronden ■ Brikgronden ■ Leem-/woudeerdgronden/vaaggronden	■ Vaaggronden ■ Kleigronden ■ Ondiepe kleigronden, potklei ■ Vaaggronden ■ Gors-, slijkvaaggronden ■ Poldervaaggronden ■ Vlakvaaggronden ■ Veen, petgaten, kreekbeddingen, beekdalgronden, duin- en kweldergronden, stuifzand	■ Fluvatieve afzettingen, pre laat-pleistoceen ■ Kleefarde of vuursteeneluvium ■ Mariene afzettingen, pre-pleistoceen ■ Oude bewoningsplaatsen ■ Bebouwing, dijken en bovenlandstrook, opgehoogd of afgegraven ■ Water, moeras

Figuur 8: Uitsnede uit de bodemkaart.¹⁰ Het plangebied is rood omlijnd. De cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied aan.

¹⁰ Bron: Universiteit Wageningen, 2017

2.4 Archeologie (LS01/LS04)

De gemeentelijke archeologiekkaart (figuur 9) heeft het gehele grondgebied van een archeologische waarde en/of verwachting voorzien. Deze kaart plaatst het plangebied in een gebied van middelhoge of hoge verwachting en binnen een historische gebied of aanvulling op een oude historische kern.

Figuur 9: Uitsnede uit de gemeentelijke beleidskaart.¹¹ Het plangebied is rood omlijnd en de cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied weer.

¹¹ Bron: Gemeente Gulpen-Wittem.

Op zowel de gemeentelijke kaart als de archiskaarten (figuren 10 en 11) ligt het plangebied niet binnen een archeologisch terrein of een gebied van archeologische waarde. Direct westelijk van het plangebied ligt wel een archeologisch terrein, namelijk AMK 16436. Het betreft de oude bebouwing van het dorpje Partij. Op de AMK zijn historische dorpskernen en clusters oude bebouwing als gebieden van hoge archeologische waarde aangegeven. Dit is op grond van het belang van deze locaties, waar de wortels van de huidige dorpen of steden kunnen liggen. De begrenzing van deze kernen is gebaseerd op 19de-eeuwse en vroeg 20ste-eeuwse kaarten. Binnen deze contouren kunnen in de bodem resten van vroegmoderne en waarschijnlijk ook van laatmiddeleeuwse (vanaf circa 1300 AD) bewoning aangetroffen worden. Ook sporen van oudere bewoning kunnen aanwezig zijn.

Andere AMK terreinen zijn niet aanwezig binnen het onderzoeksgebied.

Binnen het plangebied zijn tot op heden nog geen vondsten of waarnemingen gedaan. Uit de omgeving van het plangebied, binnen het onderzoeksgebied zijn acht vondsten en waarnemingen bekend. Het gros is gelinkt aan archeologisch onderzoek en wordt later besproken.

Twee vondsten / waarnemingen zijn dat niet. Ten noordoosten van het plangebied ligt zaaknummer 3097702100. Het betreft de melding van een vuurstenen levalloiskern uit het midden-paleolithicum. Ten westzuidwesten ligt zaaknummer 2803380100: de melding van een vuurstenen klingkern uit het vroeg neolithicum.

Binnen het voorliggend plangebied heeft nog geen archeologisch onderzoek plaatsgevonden. Uit het onderzoeksgebied zijn een aantal onderzoeken bekend. Onderzoek is verricht op een gebied aan de Van Pallantstraat, vispassage Wittemermolen, erosiematregelen Mergelland Oost en waterbuffers Mergelland Oost.

Plangebied van Pallantstraat¹²: Dit gebied ligt ca. 100 m zuidelijk van het plangebied. In 2001 is er door RAAP een vooronderzoek uitgevoerd. Hierbij is in het gebied een vindplaats aangetroffen. Vindplaats 1 betreft een concentratie van acht vuurstenen artefacten. Er heeft nauwelijks erosie plaatsgevonden. RAAP heeft aanbevolen om op vindplaats 1 een aanvullend archeologisch onderzoek te laten uitvoeren. Het bevoegd gezag heeft destijds besloten (ROB) om een archeologische begeleiding (bv. door amateurarcheologen) uit te laten voeren. Het voorkomen van acht artefacten in een gebied van 50 x 25 m is algemeen voor plateauzones in Zuid-Limburg. Bovendien ligt de vindplaats aan de rand van het plangebied, waardoor slechts een deel van de vindplaats zou kunnen worden onderzocht. Om de landschappelijke context te bestuderen zou dan niet veel ruimte zijn. Professioneel vervolgonderzoek werd niet meer noodzakelijk geacht door de ROB. In 2009 is (vanwege gewijzigde wetgeving) professioneel vervolgonderzoek uitgevoerd in de vorm van een begeleiding. Het onderzoek bestond uit het graven van een deel van een toekomstige weg met een verdieping voor het leggen van leidingen. Tijdens het graven van de put zijn geen archeologische grondsporen waargenomen, alleen recente kleine houten palen en andere duidelijk recente sporen. In de bovenkant van de bouwvoor en aan het oppervlak zijn vier vuursteen-afslagen gevonden. Er heeft duidelijk erosie plaatsgevonden waardoor de vindplaats is opgenomen in de bouwvoor. Aanvullend onderzoek werd niet meer noodzakelijk geacht.

Plangebied vispassage Wittemermolen¹³: Dit gebied ligt ca. 50 m noordelijk van het plangebied. In 2012 is door Grontmij een bureauonderzoek uitgevoerd. Het

¹² Zaaknummers 2077191100 / Dijk 2001 en 2243710100 / Tulp 2009.

¹³ Zaaknummer 2389877100 / Geraeds 2012.

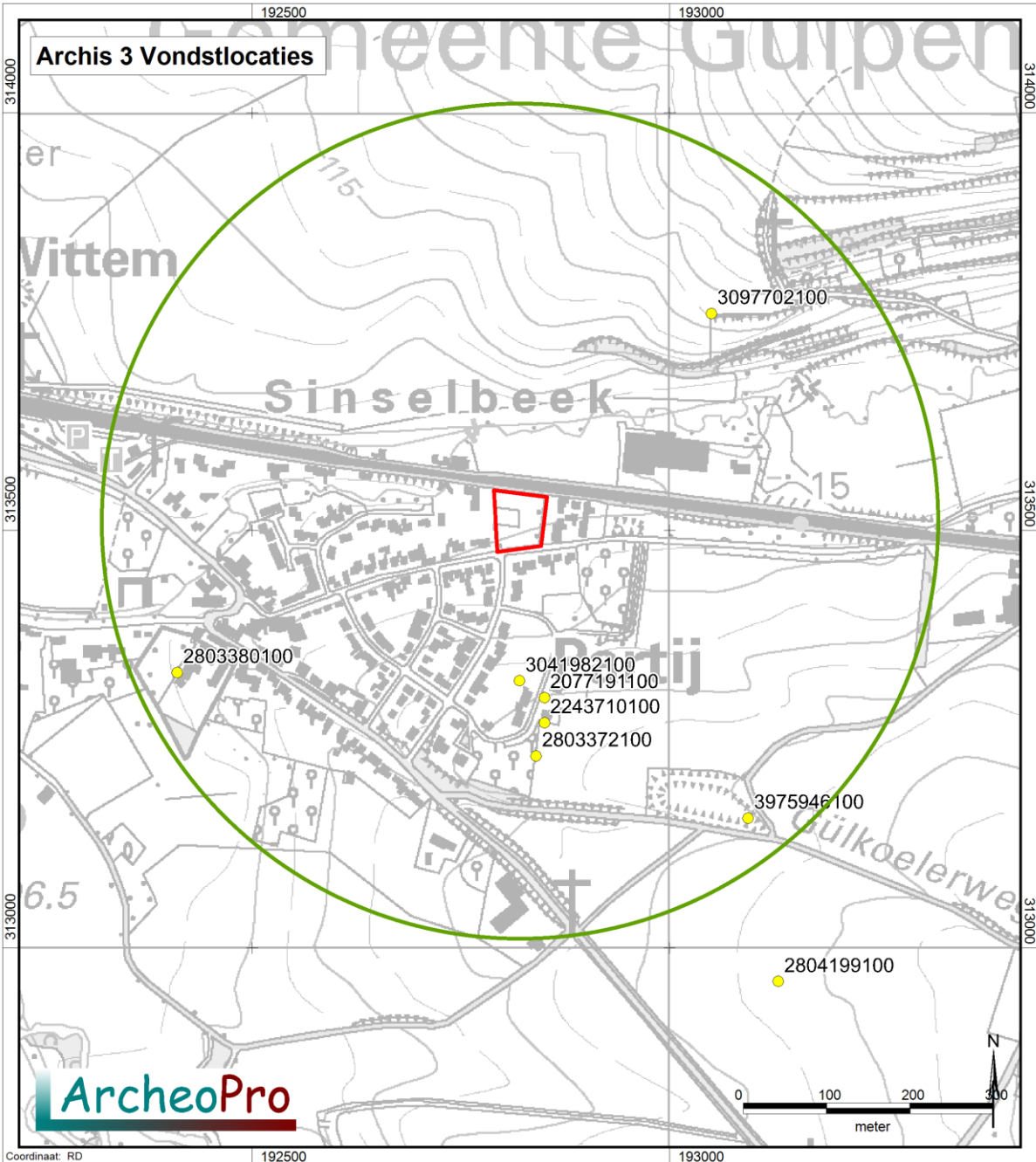
bureauonderzoek heeft uitgewezen dat zich in het plangebied geen bekende archeologische vindplaatsen bevinden. Volgens de bodemkaart bevinden zich in het plangebied poldervaaggronden met grondwatertrap V. Uit bestudering van de historische gegevens blijkt dat het plangebied in het verleden voor zover bekend in gebruik is geweest als hooiland. De bodem in het plangebied lijkt niet te zijn verstoord met uitzondering van een klein deel in het zuiden van het gebied. Hier is de bodem verstoord als gevolg van de aanleg van leidingen en kabels en de aanleg en sloop van een stortplaats. Op grond van de verzamelde gegevens is een lage verwachting opgesteld voor het aantreffen van vindplaatsen van jagers verzamelaars en een lage verwachting voor het aantreffen van landbouw gerelateerde vindplaatsen. Wel dient hierbij de kanttekening worden geplaatst dat in het plangebied mogelijke afvaldepots kunnen worden aangetroffen van in de nabijheid van plangebied voorkomende vindplaatsen die met name ten noorden van de Selzerbeek worden verwacht. Er is een vervolgonderzoek geadviseerd in de vorm van een archeologische begeleiding.

Plangebied erosiemaatregelen Mergelland Oost¹⁴: Dit gebied ligt ca. 70 m ten noorden van het plangebied. In het gebied zijn verschillende bodems aangetroffen. In het noordelijk deel (boring 116 t/m 136), gelegen in een vlak droogdal, dekt een dikke laag colluvium de E- en B-horizont af. Eventuele vindplaatsen worden hier door de huidige bodemingrepen (42 cm) niet verstoord. In het zuidelijk deel is in de meeste boringen eveneens een dikke laag colluvium aanwezig, of ligt de bouwvoor meteen op de C-horizont. In boringen 141 t/m 143 werd onder de bouwvoor de Bt-horizont aangetroffen. In dit deel worden eventuele archeologische vindplaatsen dan ook bedreigd door de voorgenomen bodemingrepen (42 cm). Hier dient dan ook vervolgonderzoek plaats te vinden in de vorm van een intensieve archeologische begeleiding. Dit houdt in dat tijdens de graafwerkzaamheden permanent een archeoloog aanwezig is.

Plangebied waterbuffers Mergelland Oost¹⁵: Een van de onderzochte deelgebieden (Mec3) ligt op ca. 350 m ten zuidoosten van het plangebied. In 2005 heeft BILAN hiervoor een bureauonderzoek uitgevoerd. Uit het bureauonderzoek blijkt dat de archeologische waarde die de verschillende deellocaties hebben afhankelijk is van het bodemtype. Binnen deelgebied Mec3 worden kalksteenhellinggronden en/of radebrikgronden verwacht. Hieraan wordt een middelhoge archeologische waarde toegekend. In de omgeving van bijna alle deellocaties zijn voornamelijk vondsten gedaan uit het Neolithicum en dan met name het midden- en laat neolithicum. Er zijn echter verspreid over het gebied ook sporen van bewoning aangetroffen uit het paleolithicum, mesolithicum, bronstijd, ijzertijd, Romeinse tijd en middeleeuwen. Uit het veldonderzoek bleken in de meeste plangebieden secundaire löss en kalksteenhellinggronden voor te komen. Alleen in een klein deel van deellocatie MEC6 werden bergbrikgronden aangetroffen. Er werd voor Mec3 geen vervolgonderzoek geadviseerd.

¹⁴ Zaaknummer 2292498100 / Ruijters 2010.

¹⁵ Zaaknummer 2071107100 / Boer 2006.

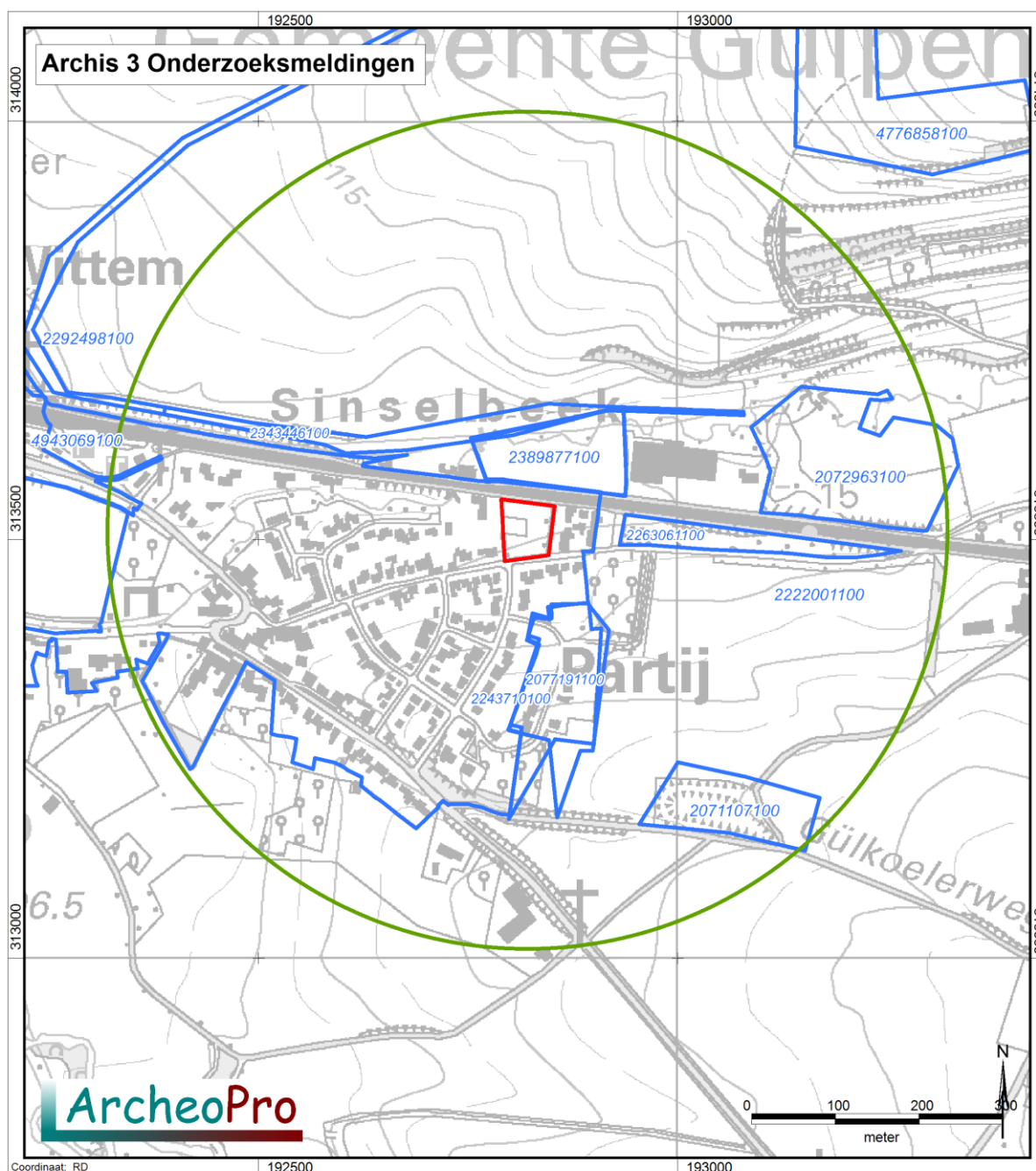

Legenda

- Plangebied
  Provinciale aandachtsgebieden
- Archis zoekgebied
  Beschermd stads en dorpsgezicht
- Vondstlocatie met nummer

Figuur 10: Kaart met Archis vondstlocaties.¹⁶ Het plangebied is rood omlijnd en de cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied weer.

¹⁶ Bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, ARCHIS III

Legenda

 Plangebied	 Provinciale aandachtsgebieden
 Archis zoekgebied	 Beschermd stads en dorpsgezicht
 Onderzoeksmelding met nummer	

Figuur 11: Kaart met Archisonderzoeksmeldingen.¹⁷ Het plangebied is rood omlijnd en de cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied weer.

¹⁷ Bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, ARCHIS III

2.5 Informatie amateurarcheologen (LS01/LS04)

ArcheoPro heeft geen contact opgenomen met lokale amateurarcheologen of een heemkundevereniging met betrekking tot eventuele (niet in Archis geregistreerde) archeologische oppervlaktevondsten binnen het plangebied. Het plangebied betreft een volledig begroeid terrein dat niet vrijelijk toegankelijk is voor derden.

Navraag bij de initiatiefnemer / eigenaar heeft evenmin aanvullende archeologische informatie opgeleverd.

2.6 Historie (LS03)

Het plangebied ligt binnen de kern van Partij. Partij is een kleine kern ten noorden van Mechelen. De eerste officiële vermelding van Partij dateert uit 1364 als *dae torteyd*, wat zou zijn afgeleid van het Latijnse woord *tortata*, hetgeen 'bocht' of 'kromming' betekent. Mechelen wordt al eerder genoemd. In het jaar 1133 wordt in een oorkonde de plek *Mechluns* genoemd, waar de riviertjes de Geul en De Mechel in elkaar opgaan. Het is de oudst bekende vermelding van de plaats. Daarna verbasterde de naam naar *Mechlen* in de 14de eeuw en in 1842 naar *Mechelen*. Men denkt dat de benaming afstamt van het Germaanse woord *magalunas* wat zou verwijzen naar het aangrenzende Malensbos, dat in 1208 *Malone* genoemd werd. *Malone* betekent de grote, machtige plaats. Mechelen is ontstaan als nederzetting bij een landgoed van de graven van Limburg.¹⁸

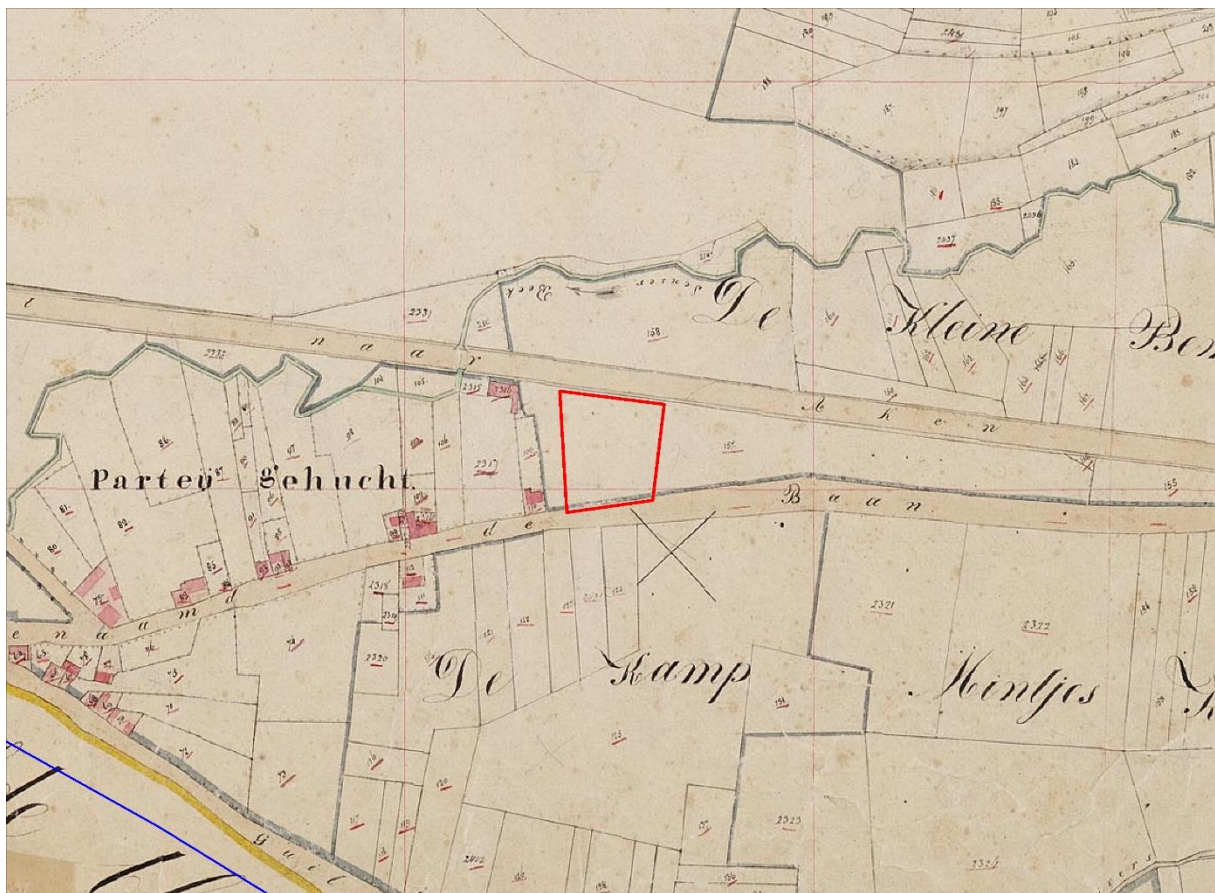
Figuur 12: Uitsnede uit de Tranchotkaart van 1805.¹⁹ Het plangebied is rood omlijnd.

¹⁸ Naar: Stiekema & Mientjes 2020, Berkel & Samplonius 2006 en Wikipedia.

¹⁹ Bron: Tranchot en v. Muffling, Kartenaufnahme der Rheinlande 1803-1820

De Tranchotkaart uit circa 1805 (figuur 12) laat zien dat het plangebied in die tijd in een volledig onbebouwd gebied lag tussen de Sinselbeek en een straat (die herleid kan worden aan de Rodestraat). Het plangebied en de omgeving was in gebruik als grasland (P). De meest nabij verkaveling, behorende bij een gehucht of kern, ligt op relatief korte afstand ten westen van het plangebied en betreft de bebouwing van de oude kern van Partij (*Partey* op figuur 12). De Tranchotkaart geeft ook landschappelijke informatie. Middels arceringen worden hellingen, verhogingen en flanken aangeduid. Het plangebied ligt zuidelijk van de waterloop in een blijkbaar vlak terrein. Zowel noordelijk als zuidelijk ervan zijn gearceerde hellingen en een reliëfrijk landschap aangeduid.

De kadasterkaart uit 1832 (figuur 13) toont een gelijkaardige landschappelijke ligging. Het plangebied ligt in een onbebouwd, open gebied, direct zuidelijk van de Sinselbeek en direct oostelijk van de oude bebouwing van Partij. Het plangebied is op deze kaart ingeklemd tussen twee grotere verbindingswegen. De weg noordelijk van het plangebied kan gelinkt worden aan de Rijksweg; de weg zuidelijk van het plangebied aan de Rodestraat. De perceel waartoe het plangebied behoort is in agrarisch gebruik als grasland.

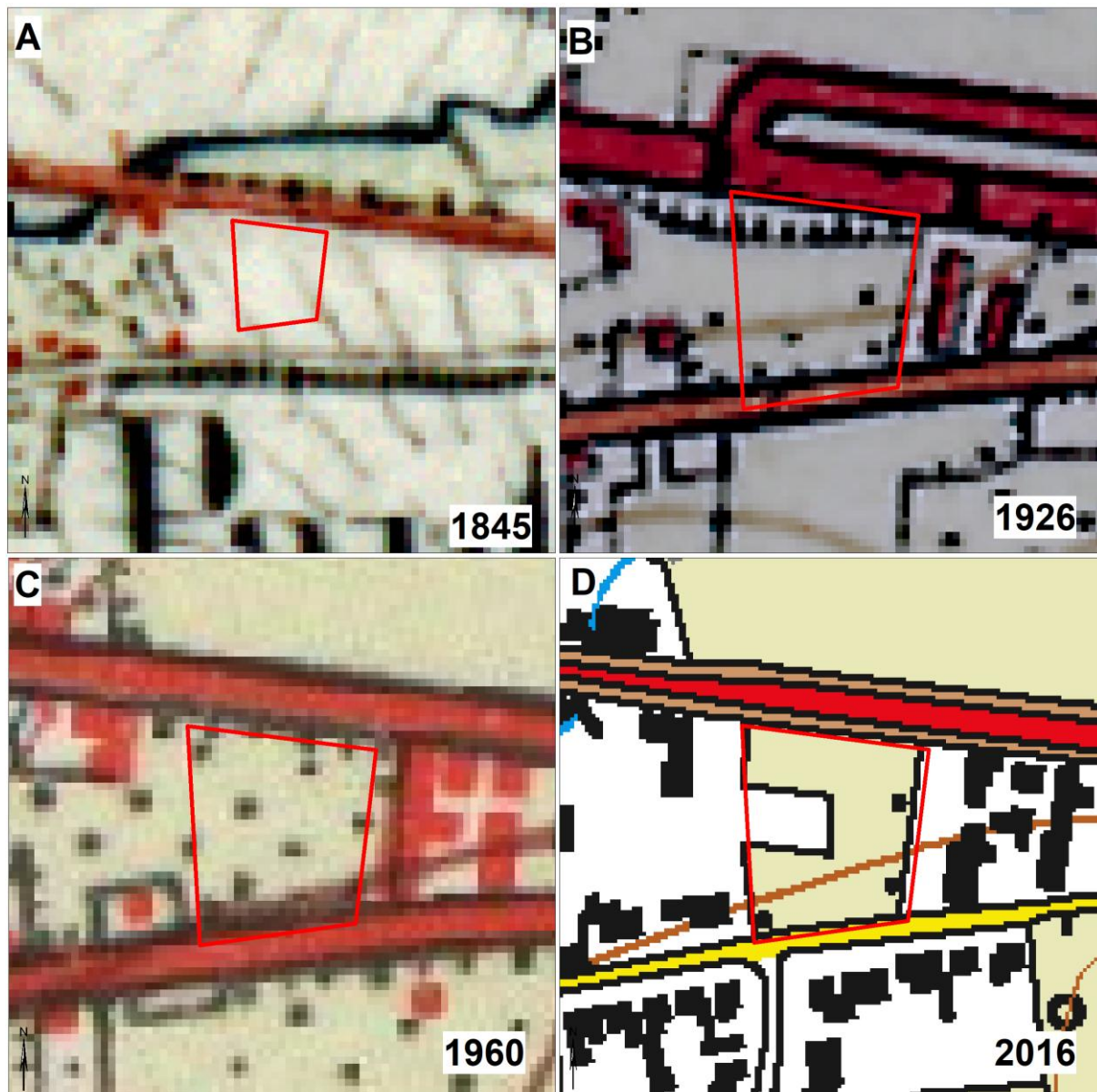

Figuur 13: Uitsnede uit de kadastrale kaart uit 1832.²⁰ Het plangebied is rood omlijnd.

De hierboven geschetste landschappelijke situatie is op hoofdlijnen nog in het 21ste-eeuwse landschap herkenbaar. Kijkend naar de uitsneden uit diverse topografische kaarten (figuur 14) kan gezien worden dat de waterloop en de wegen stabiel in het landschap liggen. Verandering is te zien ten aanzien van de intensiteit van bebouwing. Sinds het einde van de 19de eeuw is de bebouwing van Partij intensiever geworden. Zowel oostelijk en westelijk van

²⁰ Bron: Kadaster Topografische Dienst, Emmen 2008

het plangebied verschijnt bebouwing. Het plangebied blijft doorheen de tijd onbebouwd. Ook het landgebruik blijft ongewijzigd agrarisch van aard.

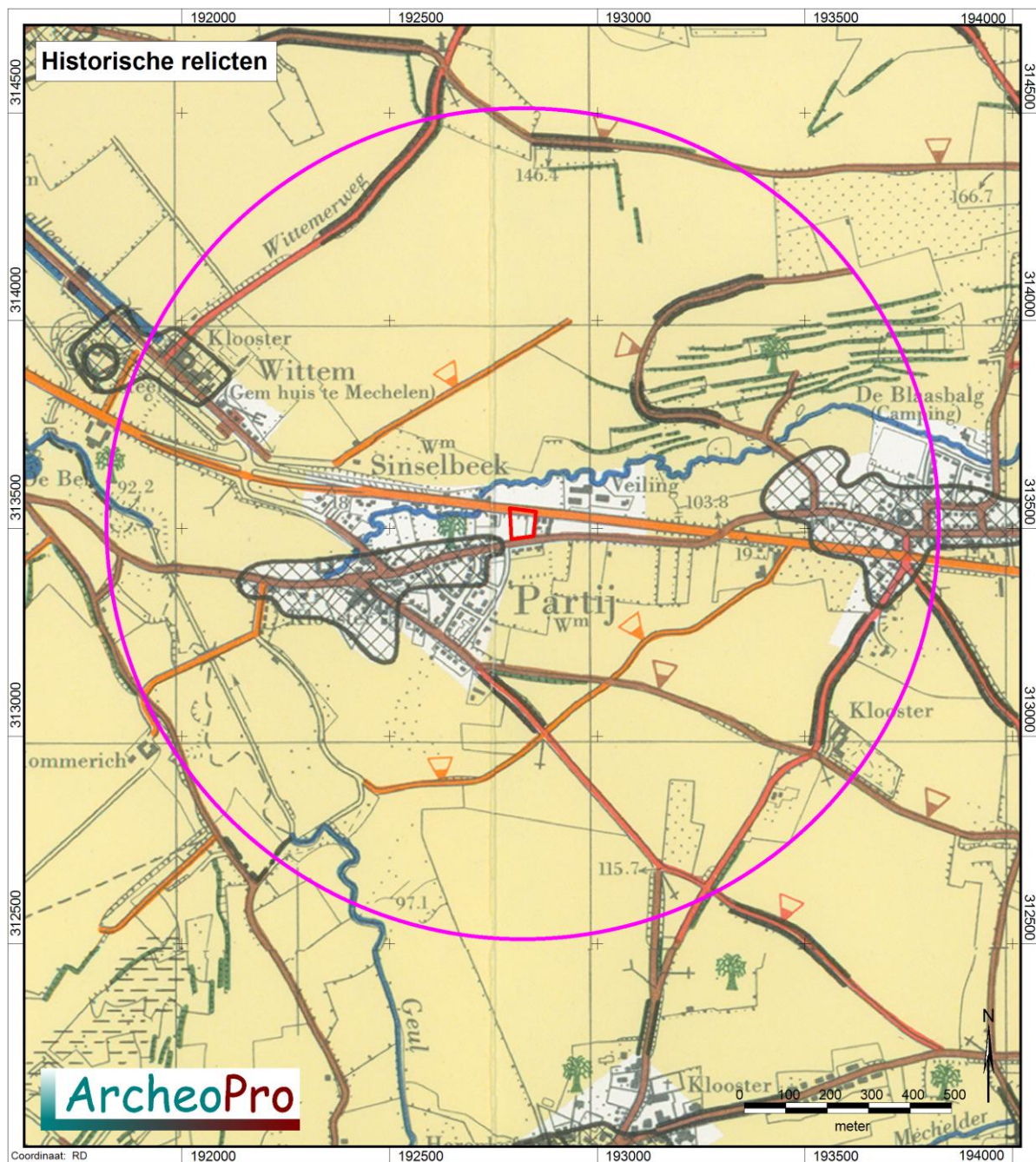
Figuur 14: Uitsneden uit de topografische kaarten uit achtereenvolgens 1845, 1926, 1960 en 2016.²¹ Het plangebied is telkens rood omlijnd.

De landschappelijke evolutie zoals die hierboven is geschetst, blijkt ook als de studie van Renes²² uit 1988 ter hand genomen wordt. Renes heeft een uitgebreid onderzoek gedaan naar het cultuurhistorisch landschap van Zuid-Limburg, waarbij gekeken is naar oude landschappelijke en historisch geografische elementen in het huidige landschap. Op de kaartuitsnede met weergave van de landschapsrelicten (figuur 15) is te zien dat het plangebied binnen een gebied ligt dat sinds 1830 veranderingen heeft ondergaan. Deze veranderingen zijn te koppelen aan de bebouwingsuitbreidingen van Partij. De Rodestraat die zuidelijk van het plangebied ligt, krijgen een vroeg 18de-eeuwse ouderdom of zelfs nog ouder (middeleeuwen). De rijksweg die noordelijk van het plangebied is gelegen, krijgt een datering

²¹ Bron: Kadaster Topografische Dienst

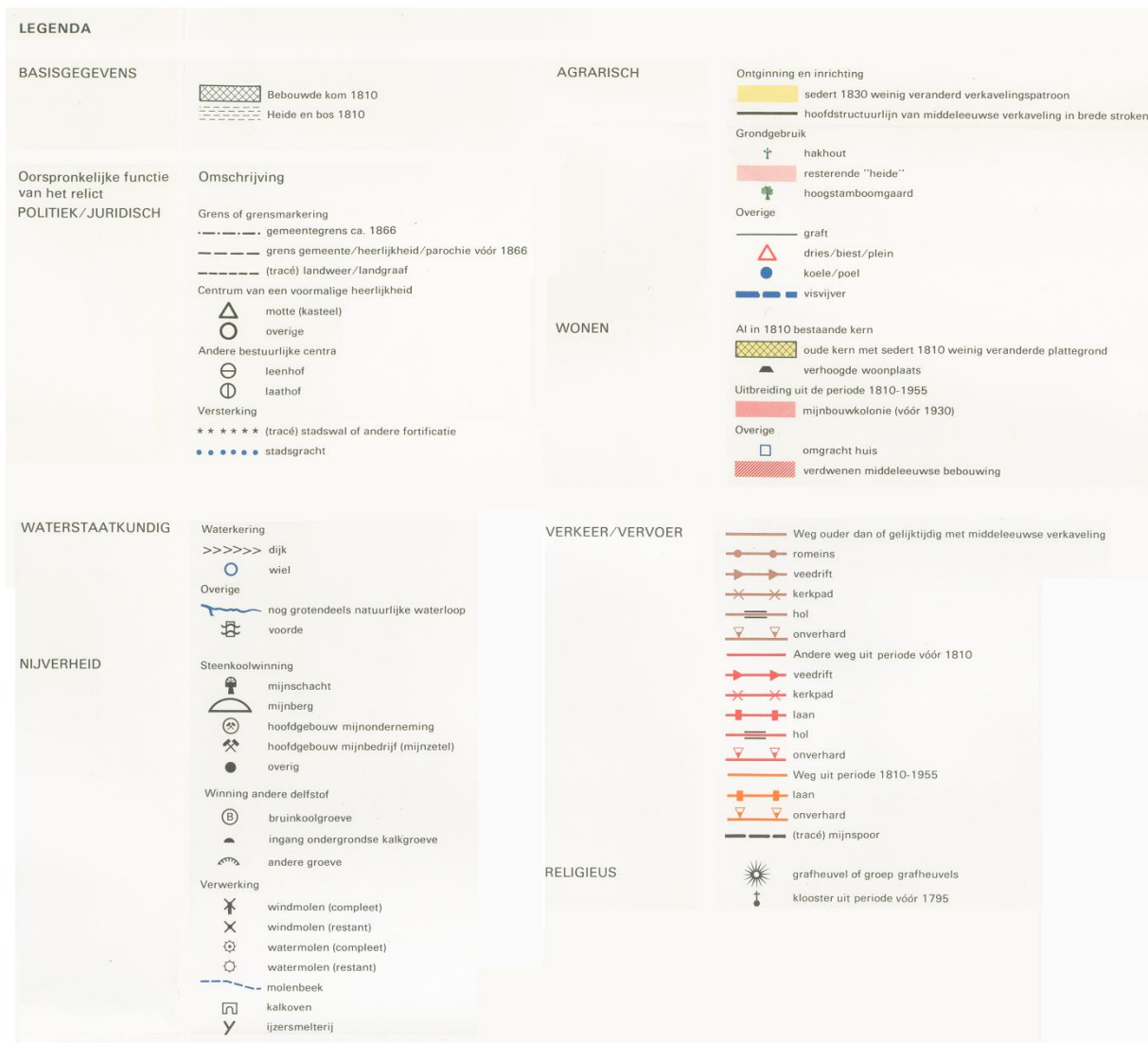
²² Renes 1988.

in de 19de eeuw. Bijzondere cultuurhistorische objecten in de directe omgeving van het plangebied zijn de Sinselbeek, de oude kern van Partij, enkele boomgaarden en het holle karakter van delen van de wegen.

Figuur 15a: Uitsnede uit de kaart met historische relictien van Zuid-Limburg.²³ Het plangebied is rood omlijnd en de cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied aan.

²³ Bron: Renes 1988.

Figuur 15b: Legenda van de kaart met historische relictten Zuid-Limburg.²⁴ Het plangebied is rood omlijnd.

2.7 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel (LS05)

Specifieke ligging (locatie)

Het plangebied ligt in het Zuid-Limburgse lössgebied. Westelijk van het plangebied ligt het dal van de Geul en noordelijk het dal van de Sinselbeek. Landschappelijk ligt het plangebied deels in het beekdal (van de Sinselbeek) en deels een zwak glooiend en licht zuidwaarts hellende lösswand. De bodem bestaat naar verwachting uit vaaggronden in lichte zavel. Mogelijk komt eveneens colluvium en/of alluviale afzettingen voor.

Historisch gezien ligt het plangebied net oostelijk van de oostrand van de oude kern van Partij. Het plangebied kende daar een agrarisch gebruik als (nat) grasland.

Verwachte perioden (datering) en complextypen

Bekende gegevens

Er zijn tot op heden nog geen gegevens bekend van het plangebied zelf. Uit de omgeving is eveneens slechts beperkt archeologische informatie beschikbaar. Op basis van de bekende archeologische gegevens (vondstmeldingen en uitgevoerde onderzoeken) kan vastgesteld

²⁴ Bron: Renes 1988

worden dat het plangebied landschappelijk gezien op een flauwe helling ligt van het beekdal van de Sinselbeek. Op deze zachte helling zijn verspreid resten van vuursteenvindplaatsen en (pre)historische vindplaatsen bekend. De aard van deze vindplaatsen is geheel onbekend. De vuursteenvondsten zijn allemaal losse oppervlaktevondsten. Duidelijke aanwijzingen voor nederzettingen of voor specifieke gebruikskampementen zijn niet bekend. Uit de prehistorie (bronstijd en ijzertijd) en de Romeinse tijd zijn slechts sporadisch aanwijzingen bekend.

Algemeen verwachtingsmodel

Onderstaand verwachtingsmodel is gebaseerd op aanwijzingen uit enerzijds palynologisch onderzoek in de lössregio²⁵ en anderzijds uit verwachtingsanalyses in andere lössregio's van onder andere Stein-Beek en Valkenburg a/d Geul²⁶.

Nederzettingen (kampementen) uit het paleolithicum en mesolithicum kunnen in principe overal voorkomen. Deze jagers-verzamelaars verbleven doorgaans niet lang op dezelfde plaats en trokken veelvuldig door het landschap. Er is echter wel een tendens zichtbaar in de vestiging van deze jagers-verzamelaars: met name de hoogtes bestaande uit terrassen, plateaus en hoge(re) ruggen werden opgezocht. Hierbij hadden de gradiëntzones nabij beek- en/of rivierdalen de voorkeur boven de centrale plateaus. Daarnaast is er een voorkeur voor kaaplocaties en voor dalhoofdbekkens van stroom- en droogdalsystemen. Afstand tot water is wel een belangrijk criterium voor vestiging. Onderzoek wijst uit dat afstand tot water niet meer dan 200 à 300 m mag bedragen.

Vanaf het vroeg-neolithicum vestigde men zich min of meer permanent in het Zuid-Limburgse lössgebied en ontstonden de eerste sedentaire landbouwnederzettingen van de Lineaire Bandkeramiekcultuur (LBK) en later de Rössencultuur, de Michelsbergcultuur en de Stein-groep. Deze nederzettingen lagen vooral relatief hoog op de randen van de lössplateaus. De bronstijd breekt hier ogenschijnlijk mee. Vanaf dan verkoos men de beschutte locaties op overwegend flauwe hellingen nabij actieve beek- en/of rivierdalen en gebruikte men de hoger gelegen gebieden overwegend voor begraving en mogelijk landbouw. In de bronstijd was blijkens palynologisch onderzoek het aandeel van de landbouw op de plateaus echter nog zeer beperkt. Het landschap bestond toen nog overwegend uit aaneengesloten loofbossen. In de ijzertijd en de Romeinse tijd kwam daar verandering in. Het landschap werd door menselijk ingrijpen veel opener ten behoeve van vooral landbouwactiviteiten. Naast de nederzettingen in de beekdalen en hun (flauwe) hellingen kwamen in de ijzertijd ook nederzettingen op de randen van de terrassen en plateaus voor. Romeinse boerderijen werden vooral op de glooiende lösshellingen langs beek- en/of rivierdalen gebouwd, maar er worden ook vindplaatsen aangetroffen op de hoge plateauresten.

Uit de verwachtingsanalyses in andere lössregio's (onder andere Valkenburg a/d Geul) en de beschikbare archeologische informatie van dit gebied, blijkt dat ook gedurende het neolithicum tot en met de volle middeleeuwen de meeste bewoning zich binnen een afstand van 300 tot 500 meter van een droog-, rivier- of beekdal bevond. Een actueel basismodel voor de lössplateaus geeft namelijk aan dat beek-, rivier- en droogdalen een belangrijke rol als vestigingsfactor hebben gespeeld gedurende hele prehistorie tot en met de volle middeleeuwen: "De nabijheid en toegankelijkheid van (vers) water blijkt essentieel te zijn voor de bestaanswijze. Daarbij lijkt het dat in het lössgebied jagers-verzamelaars een sterke voorkeur voor zogenoemde 'kaaplocaties' hadden, terwijl landbouwers een grotere voorkeur voor vlakke terreinen kenden. De voorkeur van culturen door de tijden heen voor deze locaties kan niet alleen verklaard worden uit de aanwezigheid van een (deels tijdelijke)

²⁵ Bunnik 1999.

²⁶ Wijk en Orbons 2010.

zoetwatervoorziening in de directe nabijheid, maar ook door een voorkeur voor gebieden waar verschillende ecologische zones aan elkaar grenzen”.²⁷

In de vroege middeleeuwen liep de omvang van de bevolking terug en lagen de nederzettingen vooral in en nabij de beek- en rivierdalen; de plateaus raakten weer bebost. Vanaf de volle middeleeuwen (11de eeuw) groeiden de vroeg middeleeuwse kernen meer en meer uit en ontstonden ook (dochter)nederzettingen op de plateau's en hun hellingen.

Uiterlijke kenmerken

Nederzettingen (kampementen) uit het paleo- en mesolithicum zullen uit vondststrooiing van voornamelijk vuursteen, natuursteen en houtskool bestaan met eventuele ondiepe sporen van met name haarden in de ondergrond. Eventuele nederzettingsresten uit deze vroegste periodes kunnen zowel bestaan uit basisnederzettingen met een oppervlakte tussen 200 en 1.000 m² of van kleine tijdelijke kampementjes met zeer geringe afmetingen die nauwelijks meer zijn dan de neerslag van een enkele (jacht)activiteit of een kortstondig verblijf. De omvang hiervan kan beperkt zijn tot enkele (tientallen) vierkante meters.

Nederzettingsresten uit het neolithicum tot en met de nieuwe tijd kunnen voorkomen als concentraties van vondstmateriaal (met name aardewerk, metalen, glas, bouw materiaal bestaande uit natuursteen, baksteen of verbrande leem en houtskool) en/of als concentraties van grondsporen zoals kuilen, afvalkuilen, paalkuilen, waterputten, erfgreppels, e.d. Uit de periode middeleeuwen en nieuwe tijd kunnen resten van bewoning eveneens bestaan uit resten van vloerniveaus, kelders, fundamenteën en/of uitbraaksleuven.

Begravingen kunnen bestaan uit inhumaties, alsook crematies. Deze kunnen solitair voorkomen of in (grote) groepen en bestaan uit grafkuilen, al dan niet vergezeld van grafgraven. Naast de begravingen en de grafkuilen kan er tevens sprake zijn een ritueel landschap, bestaande uit randfenomenen (randgreppels, palencirkels, muren, kopstenen, etc.), rituele wegen, heiligdommen, brandstapels, etc.

Tevens kunnen *off site* verschijnselen oftewel bijzondere datasets uit alle periodes voorkomen. Deze resten en sporen buiten nederzettingscontexten kunnen worden verwacht in de vorm van bijvoorbeeld greppels, grensstenen, landinrichtingselementen, drainagesystemen, houtskoolmeilers, perceelsafscheidings, (kruisingen van) wegen, voordes, bundels karrensporen en/of opgevulde ploegsporen.

Een specifieke vorm van bijzondere (*off site*) datasets zijn proxy-datasets of proxy-indicatoren. Proxy-indicatoren of proxy-data zijn meetbare of waarneembare variabelen in het (paleo)landschap die indirect informatie verschaffen over het historisch handelen van de mens in datzelfde landschap. Voorbeelden hiervan zijn milieu-indicatoren zoals pollen (fossiele stuifmeelkorrels), diatomeeën (kiezelwieren) en zware metalen zoals lood en zink of antropogene bodems, sedimenten zoals colluvium en alluviale overslaggronden en specifieke reliëfvormen.

Archeologische stratigrafie

Naar verwachting komen vaaggronden voor binnen het plangebied. Indien deze aanwezig zijn, worden archeologische resten in een eenlaagse situatie verwacht, namelijk direct onder de bouwvoor (doorgaan 30 tot 40 cm dik) in de top van de vaaggrond.

De vaaggrond (aanwezig in -jong-colluvium) dekt echter in de lössregio ook oudere löss- of alluviale bodems af. In deze löss- of alluviale bodems kunnen archeologische resten op meerdere niveaus in de bodem aangetroffen worden. Mogelijke vindplaatsen kunnen aangetroffen worden in de top van een Bt-horizont c.q. in de top van de C-horizont van de lössbodem ofwel gelaagd in alluviale afzettingen.

Op basis van het bureauonderzoek alleen is het echter niet eenduidig te bepalen of er sprake is van een éénlaagse dan wel potentieel meerlaagse archeologische stratigrafie.

²⁷ van Wijk & Orbons 2010, p. 116-117.

Mogelijke verstoringen, gaafheid & conservering

Het plangebied heeft historisch gezien een weinig verstoorde evolutie doorlopen. Voor zover zichtbaar is op oude kaarten, heeft er nooit bebouwing gestaan binnen het plangebied. Evenmin is het plangebied ooit doorsneden door oude wegen. Er kan dus uitgegaan worden van een stabiel historisch agrarisch gebruik (akkerland en/of grasland). Hierdoor kan bodemverstoring zijn opgetreden in de top van het bodemprofiel door de vorming van een bouwvoor (van doorgaans 30 tot 40 cm dikte) wat kan geleid hebben tot het (deels) verloren gaan van archeologische resten.

Het agrarische gebruik, alsook de ontkalking van de löss zullen effect (gehad) hebben op de gaafheid en conserveringstoestand van eventuele archeologische resten. Met name ook de ligging in ontcalcite lössgronden heeft effect op de conserveringstoestand. Naar verwachting is gaafheid en conservering van eventuele (onverkoelde) organische resten matig tot laag.

Gespecificeerde archeologische verwachting voor dit plangebied (rekening houdend met alle hierboven vermelde aspecten)

Op basis van het voorgaande kan een gespecificeerde verwachting voor dit plangebied opgesteld worden. Hierbij wordt uitgegaan van de resultaten van het bureauonderzoek, het generieke verwachtingspatroon Zuid-Limburg en de verwachte (sub)recente verstoringen.

	Nederzettingen / bewoning	Begraving	Off-site fenomenen	Proxy-data
Vroege prehistorie	hoog	hoog	hoog	onbekend
Late prehistorie	hoog	hoog	hoog	onbekend
Romeinse tijd	hoog	hoog	hoog	onbekend
Middeleeuwen – nieuwe tijd	laag	laag	hoog	onbekend

2.8 Onderzoeksstrategie (LS05)

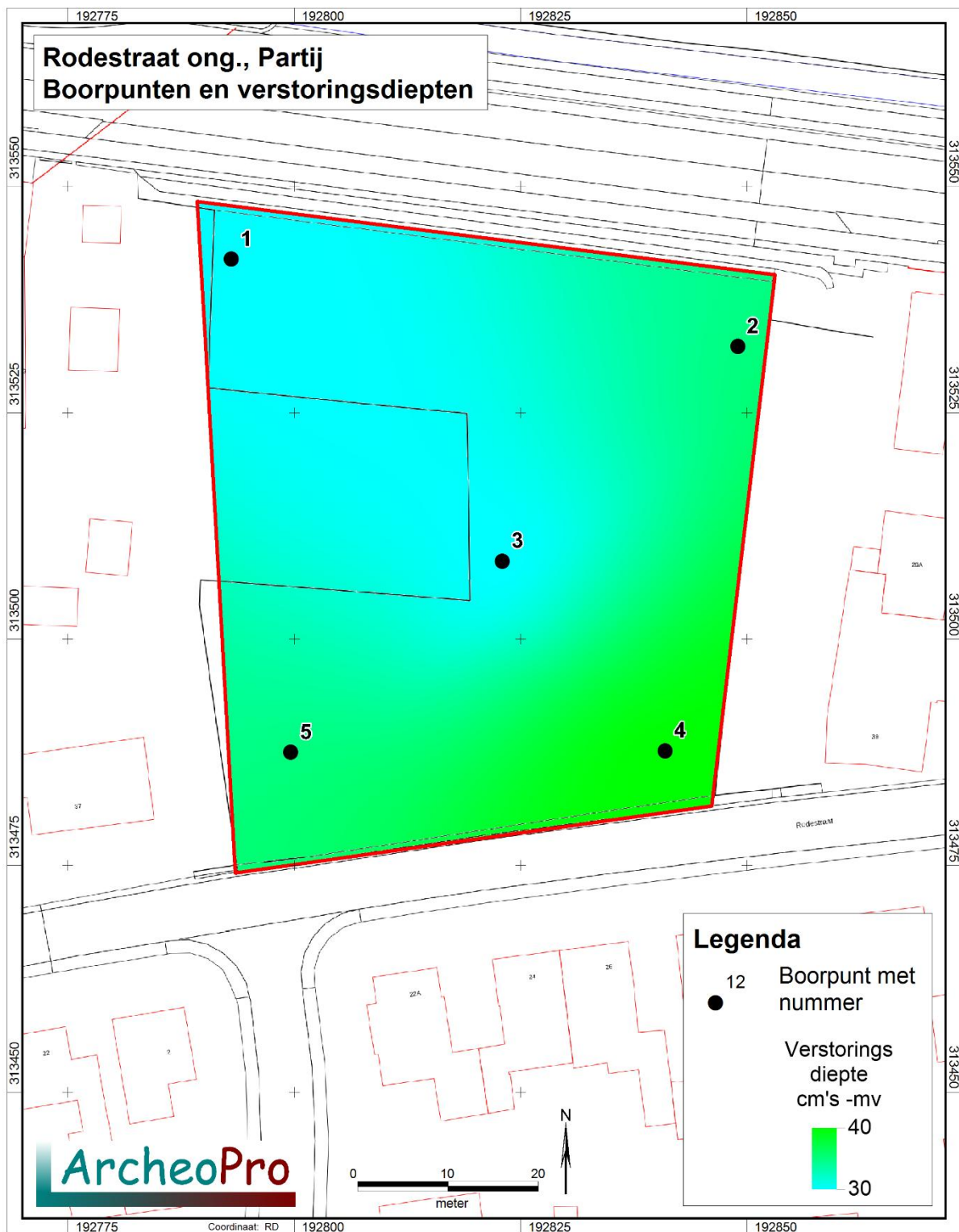
Doel van het inventariserend booronderzoek verkennende fase is om vast te stellen hoe de bodem is opgebouwd, in hoeverre deze nog intact is en of hierin behoudenswaardige archeologische resten aanwezig (kunnen) zijn. Daarbij dient met name te worden nagegaan of de oorspronkelijke bodem bestaat uit een primaire eolische löss al dan niet afgedekt met colluviale afzettingen.

Uitgegaan wordt van een minimale boordichtheid van vijf boringen per hectare of vijf boringen binnen een plangebied dat kleiner is dan 1 ha. Een dergelijke boordichtheid voldoet om de bodemopbouw doelmatig en betrouwbaar te karakteriseren en een eventuele grootschalige verstoring nader vast te stellen. De boringen worden handmatig uitgevoerd met een Edelmanboor of grindboor met een diameter van 7 cm.

Op basis van de resultaten van het verkennend booronderzoek wordt aangegeven welk type bodems binnen het plangebied voorkomen, in hoeverre de bodem door (sub)recente grondwerkzaamheden zoals diepploegen, afgravingen en/of egalisaties is verstoord, hoe dik een eventuele (sub)recente ophogingslaag is, wordt het verwachtingsmodel eventueel aangepast en zal worden aangegeven in een hoeverre (karterend) vervolgonderzoek naar archeologische indicatoren, materiële resten en sporen wenselijk en zinvol is en welk type onderzoek hiervoor het meest geschikt is.

Van alle boorpunten wordt de NAP-hoogte bepaald door middel van het AHN of een waterpas. De AHN-hoogtedata hebben in principe een nauwkeurigheid van ca. 5 cm. De boorlocaties (RD-coördinaten) worden in het veld vastgesteld met behulp van een GPS. De boorprofielen worden beschreven op basis van de ASB 5.2.

Vanwege de begroeiing van het plangebied (grasland) is een oppervlaktekartering niet mogelijk.

Figuur 16: Boorpuntenkaart.

3. Veldonderzoek

3.1 Verrichte werkzaamheden (VS03)

Positie boringen:	regelmatige verdeling over het plangebied
Gebruikt boormateriaal:	edelmanboor met diameter van 7 cm.
Totaal aantal boringen:	5
Boorgrid:	niet van toepassing
Boordichtheid:	12,5 boringen per hectare
Geboorde diepte:	120 tot 140 cm -mv
Inmeten boorlocaties:	GPS, meetlint en waterpas
Boorbeschrijving:	Archeologische Standaard Boorbeschrijving (ASB 5.2)

Inspectie bodemontsluitingen en/of oppervlaktekartering: In verband met de begroeiing van het plangebied was geen oppervlaktekartering mogelijk. Evenmin waren bodemontsluitingen aanwezig die geïnspecteerd konden worden op de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

De ligging van de boorpunten is weergegeven op de boorpuntenkaart (figuur 16). De resultaten van het booronderzoek zijn opgelijst in bijlage 6.

3.2 Resultaten booronderzoek (VS03)

3.2.1 Beschrijving met interpretatie

De top van het bodemprofiel bestaat in alle boringen uit een matig zandige, matig humeuze leem met een donkerbruine kleur. Deze laag is 30 tot 35 cm dik. Ter plaatse van de boringen 1 en 2 zijn bijmengen van baksteen, puin en kleine mergel- / kalksteenbrokjes opgemerkt. Deze laag wordt geïnterpreteerd als een bouwvoor of Ap-horizont.

Onder de Ap-horizont wordt een gelaagd bodempakket aangetroffen. Het bestaat uit leem- en/of kleilagen met al dan niet fijne zandlaagjes en een matig slappe, slappe of zeer slappe consistentie. Deze lagen hebben in de top een bruinoranje kleur (door de vele ijzerconcreties en ijzeraanrijking). Dieper (vanaf 90 tot 120 cm -mv) verandert de kleur naar bruingrijs of grijs. De lagen gaan allen geleidelijk over van de ene laag naar de volgende laag. Dit gehele pakket wordt geïnterpreteerd als een gelaagde C-horizont met een alluviale herkomst.

In geen van de boringen zijn archeologische indicatoren opgemerkt, noch zijn er aanwijzingen voor colluviale of *in situ* lössafzettingen aangetroffen.

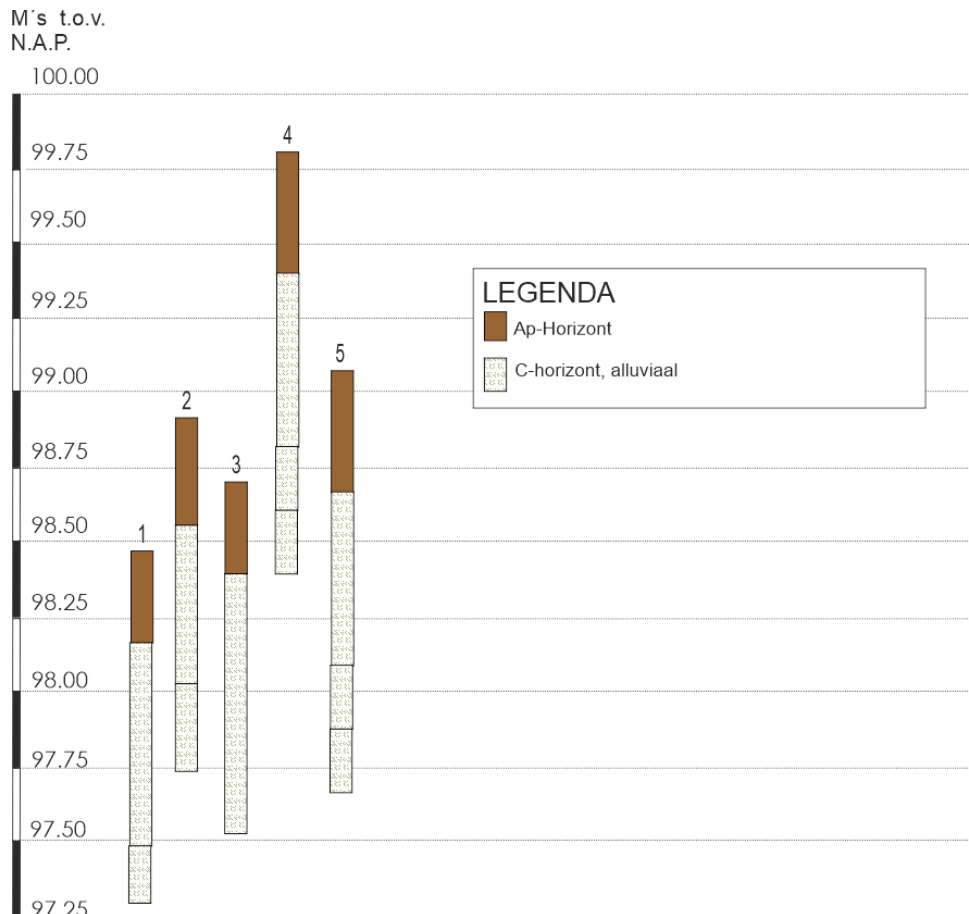
Wel is vastgesteld dat de bodem waterverzadigd is en dat het plangebied momenteel te kampen heeft met structurele hoge grondwaterstanden. Als de hierboven beschreven bodemprofielen bekeken wordt, kan gezien worden dat niet alleen momenteel sprake is van structureel hoge grondwaterstanden, maar dat dit een stabiele situatie betreft die het plangebied tekent. In alle boringen zijn namelijk in de top van de alluviale afzettingen ijzeraanrijking en kleine ijzerconcreties aangetroffen. Tevens is de top van deze afzettingen bruinoranje (roestkleurig) gekleurd. Dit alles wijst op een hele lange tijd van structurele nattigheid.

Figuur 17: Foto van boring 1

Figuur 18: Foto van boring 4

Figuur 19: Boorprofielen

3.2.2 Conclusie

Op basis van het uitgevoerde verkennende booronderzoek kan vastgesteld worden dat binnen het plangebied vaaggronden voorkomen in alluviale afzettingen. De vaaggronden bestaan uit een AC-profiel met een 30 tot 35 cm dikke bouwvoor. De alluviale afzettingen bestaan uit leem- en/of kleilagen en bevatten al dan niet fijne zandlaagjes. Het plangebied heeft te kampen met reeds langdurig structureel hoge grondwaterstanden. In alle boringen zijn tot een diepte van 90 à 120 cm -mv sporen van roestvorming, ijzeraanrijking en kleine ijzerconcreties aangetroffen.

Het bureauonderzoek had een hoge archeologische verwachting uitgesproken voor alle complextypes uit de periode vroege prehistorie t/m Romeinse tijd en voor *offsite* fenomenen voor de periode middeleeuwen en nieuwe tijd.

Op basis van de vastgestelde bodemopbouw dient de verwachting voor nederzettingen en/of begraafplaatsen bijgesteld te worden naar laag. De bodemcondities wijzen op ongunstige vestigingscriteria (te natte bodem zonder zondige -hogere- opduikingen). Daarenboven zijn in de directe omgeving (iets meer zuidelijk) drogere en aantrekkelijkere bodems en landschappen aanwezig.

Ook voor proxy-data dient de verwachting bijgesteld te worden naar laag. Er zijn hiervoor geen gunstige bodemlagen aangetroffen.

De verwachting voor *offsite* fenomenen dient behouden te blijven in de zin dat een landschap altijd in meer of mindere mate gebruikt is. Dit gebruik is doorgaans dan wel gekoppeld aan een nederzetting in de directe omgeving. Voor de oudste periodes (tot de volle middeleeuwen) zijn daarvoor nog geen directe aanwijzingen. Voor deze periodes (vroege

prehistorie t/m vroege middeleeuwen) dient de verwachting voor *off site* fenomenen bijgesteld te worden naar onbekend. Voor de periode volle middeleeuwen t/m nieuwe tijd is sprake van de historische nederzetting (gehucht/dorp) van Partij. Voor deze periodes dient de verwachting voor *off site* fenomenen behouden te blijven.

Gespecificeerde archeologische verwachting na het verkennende booronderzoek:

	Nederzettingen / bewoning	Begraving	<i>Off-site</i> fenomenen	Proxy-data
Vroege prehistorie	laag	laag	onbekend	laag
Late prehistorie	laag	laag	onbekend	laag
Romeinse tijd	laag	laag	onbekend	laag
Middeleeuwen – nieuwe tijd	laag	laag	hoog	laag

4. Conclusies en aanbevelingen (VS07)

4.1. Conclusies

Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat het plangebied in het Zuid-Limburgse lössgebied ligt. Westelijk van het plangebied ligt het dal van de Geul en noordelijk het dal van de Sinselbeek. Landschappelijk ligt het plangebied deels in het beekdal (van de Sinselbeek) en deels een zwak glooiend en licht zuidwaarts hellende lösswand. De bodem bestaat naar verwachting uit vaaggronden in lichte zavel. Mogelijk komt eveneens colluvium en/of alluviale afzettingen voor.

Historisch gezien ligt het plangebied net oostelijk van de oostrand van de oude kern van Partij. Het plangebied kende daar een agrarisch gebruik als (nat) grasland.

Archeologisch zijn er tot op heden nog geen gegevens bekend van het plangebied zelf. Uit de omgeving is eveneens slechts beperkt archeologische informatie beschikbaar. Op basis van de bekende archeologische gegevens (vondstmeldingen en uitgevoerde onderzoeken) kan vastgesteld worden dat het plangebied landschappelijk gezien op een flauwe helling ligt van het beekdal van de Sinselbeek. Op deze zachte helling zijn verspreid resten van vuursteenvindplaatsen en (pre)historische vindplaatsen bekend. De aard van deze vindplaatsen is geheel onbekend. De vuursteenvondsten zijn allemaal losse oppervlaktevondsten. Duidelijke aanwijzingen voor nederzettingen of voor specifieke gebruikskampementen zijn niet bekend. Uit de prehistorie (bronstijd en ijzertijd) en de Romeinse tijd zijn slechts sporadisch aanwijzingen bekend.

Op basis van het uitgevoerde verkennende booronderzoek kan vastgesteld worden dat binnen het plangebied vaaggronden voorkomen in alluviale afzettingen. De vaaggronden bestaan uit een AC-profiel met een 30 tot 35 cm dikke bouwvoor. De alluviale afzettingen bestaan uit leem- en/of kleilagen en bevatten al dan niet fijne zandlaagjes. Het plangebied heeft te kampen met reeds langdurig structureel hoge grondwaterstanden. In alle boringen zijn tot een diepte van 90 à 120 cm -mv sporen van roestvorming, ijzeraanrijking en kleine ijzerconcreties aangetroffen.

Het bureauonderzoek had een hoge archeologische verwachting uitgesproken voor alle complextypes uit de periode vroege prehistorie t/m Romeinse tijd en voor *off site* fenomenen voor de periode middeleeuwen en nieuwe tijd.

Op basis van de vastgestelde bodemopbouw dient de verwachting voor nederzettingen en/of begraafplaatsen bijgesteld te worden naar laag. De bodemcondities wijzen op ongunstige vestigingscriteria (te natte bodem zonder zondige -hogere- opduikingen). Daarenboven zijn in de directe omgeving (iets meer zuidelijk) drogere en aantrekkelijkere bodems en landschappen aanwezig.

Ook voor proxy-data dient de verwachting bijgesteld te worden naar laag. Er zijn hiervoor geen gunstige bodemlagen aangetroffen.

De verwachting voor *off site* fenomenen dient behouden te blijven in de zin dat een landschap altijd in meer of mindere mate gebruikt is. Dit gebruik is doorgaans dan wel gekoppeld aan een nederzetting in de directe omgeving. Voor de oudste periodes (tot de volle middeleeuwen) zijn daarvoor nog geen directe aanwijzingen. Voor deze periodes (vroege prehistorie t/m vroege middeleeuwen) dient de verwachting voor *off site* fenomenen bijgesteld te worden naar onbekend. Voor de periode volle middeleeuwen t/m nieuwe tijd is

sprake van de historische nederzetting (gehucht/dorp) van Partij. Voor deze periodes dient de verwachting voor *off site* fenomenen behouden te blijven.

4.2. Aanbevelingen

Het planvoornemen bestaat uit het realiseren van drie vrijstaande, levensloopbestendige bungalows naast het aanleggen van een kleine weide met eventueel enkele hoogstamfruitbomen. Gedetailleerde plannen zijn nog niet voorhanden, maar er wordt uitgegaan van een lichte, vorstvrije fundering en een aantal plantgaten. Verwachte bodemroering tot ca. 80 cm -mv.

Gezien het planvoornemen en de gezien de verwachting na het uitgevoerde onderzoek, wordt geen vervolgonderzoek geadviseerd. Ook ten aanzien van de nog aanwezige verwachting voor *off site* fenomenen uit de periode volle middeleeuwen t/m nieuwe tijd worden geen uit te voeren archeologische maatregelen voorgesteld. Deze resten -indien aanwezig- komen namelijk overal voor en kunnen op andere locaties waar wel zinvol aanvullend onderzoek wordt voorgesteld mede geregistreerd worden.

Bovenstaande betreft een advies op basis van het uitgevoerde onderzoek. De gemeente (zijnde de bevoegde overheid in deze) beoordeelt het onderzoek en deze rapportage en neemt vervolgens een besluit. Voordat het besluit genomen en gecommuniceerd is, mag geen bodemverstoring graafwerk uitgevoerd worden.

Daarnaast geldt in alle gevallen dat indien bij toekomstig graafwerk archeologische vondsten worden gedaan of archeologische grondsporen worden aangetroffen, deze direct gemeld dienen te worden bij de minister conform de Erfgoedwet 2016, artikel 5.10 & 5.11 en bij de gemeente.

5. Literatuur en bronnen

Literatuur

Bakker, H. de en J. Schelling, 1989. *Systeem van bodemclassificatie. De hogere niveaus*. Wageningen.

Berkel, G. van & K. Samplonius, 2006. *Nederlandse plaatsnamen, herkomst en historie*.

Boer, E. de, 2006. *Mergelland Oost (L), Waterbuffers. Archeologisch vooronderzoek*. BILAN rapport 2006/150.

Bunnik, F.P.M., 1999. *Vegetationsgeschichte der Lössböden zwischen Rhein und Maas von der Bronzezeit bis in die frühe Neuzeit*. PhD-thesis universiteit Utrecht.

Dijk, X.C.C. van, 2001. *Plangebieden Epen en Partij Gemeente Gulpen-Wittem, Een Aanvullende Archeologisch Inventarisatie (AAI-1)*. RAAP Verslagnummer 2001-2108/RT.

Geraeds, J.J.G., 2012. *Archeologisch onderzoek plangebied vispassage Wittemermolen te Partij, gemeente Gulpen Wittem. Archeologisch bureauonderzoek*. Grontmij archeologische rapporten 1298.

Jongmans, A.G. e.a., 2013. *Landschappen van Nederland. Geologie, bodem en landgebruik*. Wageningen.

Kuyl, O.S., 1980. *Toelichting bij de Geologische kaart van Nederland 1: 50.000, blad Heerlen (62W oostelijke helft, 62O westelijke helft)*. Rijks Geologische Dienst, Haarlem.

Mulder, E.F.J. de e.a. (red.), 2003. *De ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhoff, Groningen/Houten

Orbons, J., 1993. *Weerstands- en booronderzoek bij hoeve Hurpesch, gemeente Wittem (Zuid-Limburg)*. RAAP-notitie 58.

Paulussen, R., 2013: *Colluvium als archeologisch archief*. De Maasgouw 132, 2013-3, 105-112.

Renes, J., 1988. *De geschiedenis van het Zuid-Limburgse cultuurlandschap*, Maastricht.

Ruijters, M.H.P.M., 2010. *Erosie-elementen Mergelland Oost gemeenten Gulpen-Wittem, Simpelveld en Vaals; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek*. RAAP-rapport.

Stiekema, M. & A.C. Mientjes, 2020. *Archeologisch bureauonderzoek en verkennend booronderzoek: Hilleslagerweg te Mechelen*. Econsultancy rapport 13368.002.

Tulp, C. 2009. *Partij, Van Pallantstraat, Gemeente Gulpen-Wittem (L.). Een Archeologische Begeleiding onder Protocol Opgraven*. De Steekproef-rapport 2009-05/09.

Ubachs, P.J.H., *Handboek voor de geschiedenis van Limburg*, 2000. Maaslandse Monografieën, 63. Hilversum

Verhoeven, MPF, 2007. *Een archeologische verwachtings- en cultuurhistorische advieskaart voor de gemeente Gulpen-Wittem*. RAAP rapport 1585.

Vleeshouwers, J.J. en J.H. Damoiseaux. 1990. *Toelichting op de bodemkaart van Nederland, blad 61-62 West en oost Maastricht-Heerlen*. Staring Centrum, Wageningen

Wijk, I. van & J. Orbons, 2010. *Archeologische (verborgen) schatten/waarden van Valkenburg op de kaart gezet. Een archeologische beleidskaart voor de gemeente Valkenburg aan de Geul*. Archol-rapport 121.

Bronnen

Grote historische Provincie Atlas van Nederland; deel 4 Zuid-Nederland 1838-1857 1:50.000. Topografische dienst Wolters Noordhoff Groningen 1990

Grote historische topografische Provincie Atlas Limburg; 1894-1926 1:25.000. Nieuwland Tilburg 2006

Grote topografische atlas van Nederland 1:50.000 Deel 4 Zuid-Nederland. Topografische dienst. Wolters Noordhoff Groningen 1997

Kadaster Topografische Dienst, Top25Raster, Top10Vector, GBKN kaarten, Emmen 2008

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, IKAW 3.0 (Indicatieve kaart Archeologische Waarden), Amersfoort.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, AMK (Archeologische monumentenkaart), Amersfoort.

Rijkswaterstaat, Servicedesk Data, AHN (Actueel Hoogtebestand Nederland), Delft.

Stichting voor Bodemkartering, Bodemkaart van Nederland 1:50.000. Wageningen, 1968.

Stichting voor Bodemkartering: Geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000, Staring Centrum, Wageningen, 1989

Stichting voor Bodemkartering, Geologische kaart van Nederland 1:50.000. Wageningen, 1968.

Tranchot en v. Muffling, Kartenaufnahme der Rheinlande 1803-1820

Twaalf provinciën 2007. Atlas van topografische kaarten. Nederland 1955-1965. Uitgeverij twaalf provinciën. Landsmeer.

Digitale bronnen

<http://archis.cultureelerfgoed.nl>

<http://www.AHN.nl>

<http://www.pdok.nl>

<http://www.ruimtelijkeplannen.nl>

<https://aezel.eu/>

<https://omgevingswet.overheid.nl/>

6. Bijlages

Bijlage 1: Verklarende woordenlijst

Verklarende woordenlijst	
AHN	Actueel Hoogtebestand Nederland
AMK	Archeologische Monumentenkaart
ASB	Archeologische Standaard Boorbeschrijving
Archis	Archeologisch Informatie Systeem
BP	Before Present (present=1950)
GIS	Geografische Informatie Systemen
GPS	Global Positioning System
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
IVO	Inventariserend VeldOnderzoek
KLIC	Kabels en Leidingen Informatie Centrum
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
-mv	Onder maaiveld
NAP	Normaal Amsterdams Peil
PVA	Plan van Aanpak
PVE	Programma van Eisen
RCE	Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed
SBB	Standaard Boor Beschrijvingsmethode
SIKB	Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer

Bijlage 2: Archeologische tijdschaal

Periode	Datering	
Midden- en Laat Paleolithicum (oude steentijd)	250.000	- 9000
Mesolithicum (midden steentijd)	9000	- 4500
Neolithicum (nieuwe steentijd)	4500	- 2000
Bronstijd	2000	- 800
IJzertijd	800	- 12 v. chr.
Romeinse tijd	12 v chr.	- 500 n. chr.
Vroege middeleeuwen	500	- 1000
Volle middeleeuwen	1000	- 1250
Late middeleeuwen	1250	- 1500
Nieuwe tijd	1500	- heden

Bijlage 3: Overzicht vondstlocaties

Zaak nr:	Coördinaat	Afstand	Periode	Vondsten	Complexen
2077191100	192850/313300	213 m Zuid	Paleolithicum, Mesolithicum, Neolithicum, Middeleeuwen	Keramiek, vuursteen	Onbekend
2077191100	192850/313300	213 m Zuid	Paleolithicum, Mesolithicum, Neolithicum	Vuursteen	Onbekend
2243710100	192850/313270	243 m Zuid	Paleolithicum, Mesolithicum, Neolithicum, Bronstijd, IJzertijd, Romeinse tijd, Middeleeuwen, Nieuwe Tijd	Vuursteen, onbekend	Onbekend
2803372100	192840/313230	282 m Zuid	Neolithicum	Vuursteen	Geen
2803380100	192410/313330	449 m Zuid-West	Neolithicum	Vuursteen	Geen
3041982100	192820/313320	191 m Zuid	Mesolithicum, Neolithicum	Vuursteen	Onbekend
3097702100	193050/313760	338 m Noord-Oost	Paleolithicum	Vuursteen	Geen
3975946100	193094/313156	448 m Zuid-Oost	Paleolithicum, Mesolithicum, Neolithicum, Bronstijd, IJzertijd, Romeinse tijd, Middeleeuwen, Nieuwe Tijd	Vuursteen	Geen

Bijlage 4: Overzicht archeologische monumenten

AMK nr:	Coördinaat	Afstand	Periode	Complex
16436	192456.8/313395.1	382 m West	Middeleeuwen, Nieuwe Tijd	Nederzetting, onbepaald

Bijlage 5: Overzicht archeologische onderzoeksmeldingen

Zaak nr:	Coördinaat	Afstand	Onderzoek	Periode	Vondsten	Complexen
2071107100	193061.7/313181.4 Oppervlak: 1.33 ha.	408 m Zuid-Oost	Bureauonderzoek	Onbekend	Geen	Geen
2072963100	193211.3/313596.7 Oppervlak: 3.01 ha.	400 m Oost	Bureauonderzoek	Onbekend	Geen	Geen

2077191100	192857.8/313295.9 Oppervlak: 1.61 ha.	218 m Zuid	Booronderzoek	Paleolithicum, mesolithicum, neolithicum, middeleeuwen	Keramiek, vuursteen	Onbekend
2222001100	194961.5/313820.5 Oppervlak: 8233.93 ha.	2163 m Oost	Bureauonderzoek	Onbekend	Geen	Geen
2243710100	192853.3/313295.5 Oppervlak: 1.54 ha.	218 m Zuid	Begeleiding	Paleolithicum, mesolithicum, neolithicum, bronstijd, ijzertijd, romeinse tijd, middeleeuwen, nieuwe tijd	Vuursteen, onbekend	Onbekend
2263061100	193098.4/313504.2 Oppervlak: .75 ha.	277 m Oost	Bureauonderzoek	Onbekend	Geen	Geen
2292498100	192645.1/314094.9 Oppervlak: 2.32 ha.	610 m Noord	Booronderzoek	Onbekend	Geen	Geen
2343446100	192470.8/313638.4 Oppervlak: .17 ha.	373 m West	Begeleiding	Onbekend	Geen	Geen
2389877100	192846.2/313603.5 Oppervlak: 1.34 ha.	96 m Noord	Bureauonderzoek	Onbekend	Geen	Geen
4728168100	192845.9/313603.7 Oppervlak: 1.36 ha.	96 m Noord	Begeleiding	Onbekend	Geen	Geen
4943069100	191483.9/314460.5 Oppervlak: 17.16 ha.	1640 m Noord-West	Booronderzoek	Onbekend	Geen	Geen

Bijlage 6: Boorbeschrijving

Algemene boorgegevens	
Soort boring	BAR
Projectnummer	24-191
Projectnaam	Rodestraat ong., Partij
Deelgebied	NVT
Organisatie	ArcheoPro
Archis meldingsnummer	5657910100
Coördinaatsysteem	RD2000
Coördinaatsysteemdatum	ETRS89
Locatiebepaling	GPS en meetlint
Referentievlak	NAP
Bepaling maaiveldhoogte	AHN – Waterpas
Boormethode	Edelman
Boordiameter	7 cm
Opdrachtgever	Aelmans

Posities van de boringen (boorlocaties)			
Boornummer	XCO	YCO	Meters t.o.v. NAP
1	192793.1	313542.0	98.46
2	192849.0	313532.3	98.91
3	192823.0	313508.6	98.71
4	192841.0	313487.7	99.79
5	192799.6	313487.5	99.06

Betekenis van de afkortingen:

LDO – Onderzijde boortraject in cm -mv

Lithologie:

GD – Onverharde sedimenten: G = grind, K = klei, L = leem, V = veen, Z = zand, P = puin

Korrelgrootte: uf = uiterst fijn, zf = zeer fijn, mf = matig fijn, mg = matig grof, zg = zeer grof, ug = uiterst grof

Bijmengsels: BK = bijmengsel klei, BS = bijmengsel silt, BZ = bijmengsel zand, BG = bijmengsel grind, BH = bijmengsel humus. Betekenis toegevoegde cijfers: 1 = zwak, 2 = matig, 3 = sterk en 4 = uiterst.

Kleur:

HK = hoofdkleur, BL = blauw, BR = bruin, GE = geel, GN = groen, GR = grijs, OL = olijf, OR = oranje, PA = paars, RO = rood, RZ = roze, WI = wit, ZW = zwart.

TK = Tweede kleur (kleurafkortingen als boven).

IK = Intensiteit kleur: LI = licht en DO = donker

VLK = Vlekken (V): 2e en 3e letter is kleurafkorting als boven, 1 = weinig, 2 = matig, 3 = veel

Overige kenmerken:

SO = Sortering: 1 = slecht, 2 = matig, 3 = goed, 4 = zeer goed

CO = Consistentie (C): ZSL=zeer slap, SLA=slap, MSL=matig slap, MST=matig stevig, STV=stevig

PLH = plantenresten (PL): PL0 = geen, PL1 = spoor, PL2 = weinig, PL3 = veel

NVS = nieuwvormingen: MNC = mangaanconcreties, ROV = roestvlekken, FEC = ijzerconcreties, FFV = fosfaatvlekken

TL = trends in de laag; FUA = naar boven toe fijner, TOH = aan de top humeus, TOK = top kleiig

SST = Sedimentaire structuren; STKL = kleilagen, STLL = leemlagen, FLA = fijn gelaagd

LG = laaggrens; BSE = basis scherp, BGE = basis geleidelijk, BDI = basis diffuus

Bodemkundige interpretatie

BHN = Bodemhorizont; BHA = A-horizont, BHAA = esdek, BHB = B-horizont, BHBs = B-horizont met sesquioxiden, BHBt = B-horizont met lutuminspoeling, BHC = C-horizont, BHCg = C-horizont met gleykenmerken, BHCr = gereduceerde C-horizont

BI = Bodemkundige interpretaties; BOV = bouwvoor, XX = recent verstoord, XM = verveend, VEG = veengrond, OPG = opgebracht, SLO = slootvulling, PD = plaggendek, AD = antropogeen dek, MPG = moderpodzol, BO = begraven oud oppervlak, CL = cultuurlaag,

GI = Geologische interpretaties; LSS = löss, COL = colluvium, ALL = alluvium, DEZ = dekzand, RIV = rivierafzettingen, FPG = fluvioperiglaciaal, VSE = vuursteeneluvium, HAZ = hellingafzettingen

AIS = Archeologische indicatoren; BST = baksteen, KST = kalksteen, SKO = steenkool, HKF = houtskool fijn verdeeld, AWF = aardewerkfragmenten, PUI = puin, SIN = sintels, ASF = asfaltbeton, MXX = metaal, SVU = vuursteenfragmenten, GLS = glas, SLA = slakken/sintels, VKL = verbrande klei/leem, SXX = Natuursteen, PLC = plastic, OXBO = onverbrand bot

Boorbeschrijving volgens ASB 5.2																					
Boor Nr.	LDO	Lithologie						Kleur				Overige kenmerken									AIS/OPM
		GD	BK	BS	BZ	BG	BH	HK	TK	IK	VLK	LG	TL	CO	SST	Ca	NVS	BHN	BI	GI	
1	30	L			1		2	BR		DO						0		Ap	BOV		BST, KST, PUI
	100	K		4			1	BR			OR	BGE		MSL		0	FEC2	C		ALL	
	120	K		4				GR						SLA	FLA / ZL	0-1		C		ALL	
2	35	L			1		2	BR		DO						0		Ap	BOV		PUI
	90	K		4			1	BR			OR	BGE		MSL		0	FEC2	C		ALL	
	120	K		4				GR						SLA	FLA / ZL	0-1		C		ALL	
3	30	L			1		2	GR		DO						0	FEC2	Ap	BOV		
	120	L			1			BR			OR			SLA		0		C		ALL	
4	40	L			1		2	BR		DO						0		Ap	BOV		
	100	L			1			BR			OR	BGE		MSL		0	FEC2	C		ALL	
	120	K		4				BR	GR		OR			MSL		0-1	FEC1				
	140	K		4				GR						ZSL	FLA / ZL	0-1		C		ALL	
5	35	L			1		2	BR		DO						0		Ap	BOV		
	100	L			1			BR			OR	BGE		MSL		0	FEC2	C		ALL	
	120	K		4				BR	GR		OR			MSL		0-1	FEC1				
	140	K		4				GR						ZSL	FLA / ZL	0-1		C		ALL	